

دولت نفت

ایران

ویژه نامه وزارت نفت ■ شهریور ۱۴۰۲

عمل نامه و وعده‌ها

- ◀ افق‌های فراروی توسعه صنعت پالایش
- ◀ پوست اندازی صنعت پتروشیمی در دولت سیزدهم
- ◀ راهبرد جدید دیپلماسی انرژی ایران رویکردها و نتایج
- ◀ اصلاح رابطه مالی دولت و شرکت ملی نفت ایران
- ◀ ابزارهای نوین در تأمین مالی پروژه‌های صنعت نفت
- ◀ خیز توسعه میادین مشترک نفتی
- ◀ نگاه وزارت نفت به صنایع پائین دستی پتروشیمی در دولت سیزدهم

در یادداشت جواد اوجی، وزیر نفت
درباره عملکرد دوساله دولت مطرح شد:

عمل به وعده‌ها

● ارزش صادرات نفت ایران در سال ۲۰۲۲، به ۴۲٫۶ میلیارد دلار رسید که در مقایسه با رقم ۲۵٫۵ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۱ و ۷٫۹ میلیارد دلار سال قبل تر و ۱۹٫۴ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۹ افزایش چشمگیری نشان می‌دهد

این روزها مقارن با هفته دولت فرصت مناسبی است تا ضمن تجدید میثاق با آرمان‌های نظام مقدس جمهوری اسلامی، امام راحل(ره)، مقام معظم رهبری و مردم شریف ایران، مروری بر کارنامه خود و وزارت نفت و همکارانم داشته باشم. بیش از هر چیز باید به یاد داشته باشیم که وزارت نفت خط مقدم جنگ اقتصادی است. عمده تلاش‌های بیگانگان و معاندان داخلی و خارجی معطوف به وزارت نفت است. در عین حال اینجانب در کنار تمامی همکارانم با قدرت و توان حداکثری به مقاومت در برابر آنها برخاسته‌ایم و الحق که ایثار و فداکاری‌های همکارانم در تک‌تک روزها و لحظات دوران فعالیت دولت سیزدهم بوده که امکان تحرک را از دشمن سلب کرده تا چرخ‌های عظیم اقتصاد کشور همچنان به حرکت خود ادامه دهند.

قطعاً این اقدامات بدون پشتوانه مستحکم در قالب برنامه‌ریزی و اجرا حول دیپلماسی جدید انرژی در دولت سیزدهم قابل‌حصول نمی‌بودند. به همین خاطر در چهارچوب توسعه دیپلماسی انرژی و توسعه همکاری با کشورهای همسایه در حوزه‌های مختلف صنعت نفت و گاز، برنامه‌هایی همچون امضای قرارداد سه‌جانبه سوآپ گاز بین ترکمنستان، ایران و آذربایجان، فروش نفت در حیط خلوت امریکا و صادرات حجم قابل توجهی از میعانات گازی و نفت خام سنگین ایران به ونزوئلا، توسعه همکاری با کشورهای امریکای لاتین با امضای قراردادها و تفاهمنامه‌های متعدد، صادرات خدمات فنی و مهندسی به عمان، تقویت روابط دوستانه ایران و روسیه در حوزه صنعت نفت با امضای تفاهمنامه ۴۰ میلیارد دلاری شرکت ملی نفت ایران و گازپروم، همچنین تبادل دانش فنی و همکاری‌های دانش‌بنیان بین دو کشور، افزایش حدود ۲۰ درصدی صادرات گاز به کشورهای همسایه و تمدید قرارداد تهاتر گاز ایران با برق ارمنستان تا ۱۴۰۹ دنبال شد (نخستین سفرهای من به کشورهای همسایه بازیگر انرژی منطقه از جمله ترکمنستان، روسیه و عمان بود). توجه به دیپلماسی انرژی یکی از وجوه عملگرایانه در راهبردهای کلان دولت

این روزها وقتی برنامه خود برای تصدی وزارت نفت را مرور می‌کنم، سرشار از افتخار و امید به آینده می‌شوم. هرچند به مشکلات و تنگناها واقفم و هرگز در مقام انکار کاستی‌ها نبوده‌ام اما خوشحالم که بعد از این چند ده ماه در این سمت، تمام تلاش خود را برای اجرای آن برنامه به کار بسته‌ام و صد البته این خوشحالی را مدیون همکارانم هستم که در تمام این مدت، خالصانه با تمام مشکلات و سختی‌ها در کنارم ایستاده‌اند و یاری‌ام رساندند.

مجال مرور تمامی بخش‌های آن برنامه وجود ندارد که ذکر آن بسیار مطول خواهد شد.

به همین خاطر صرفاً به چند فرارز بسنده می‌کنم.

در برنامه‌ای که ارائه کرده بودم، ذیل بخش «بازاریابی و فروش نفت، گاز، میعانات گازی و فرآورده‌های نفتی» به مواردی همچون ایجاد تنوع در روش‌های فروش نفت و فرآورده‌های نفت و گاز، استفاده از ظرفیت‌های بخش خصوصی داخلی و سایر دستگاه‌های اجرایی در فروش نفت خام، توجه ویژه به تجارت گاز بلاخص سوآپ و واردات و تعیین تکلیف قرارداد واردات گاز از کشور ترکمنستان و پیگیری تمدید قراردادهای گازی که در ۴ سال آتی منقضی می‌شوند و چند مورد دیگر اشاره کرده بودم.

”

دولت سیزدهم هنگامی
کار را تحویل گرفت که
بالغ بر ۸۷ میلیون بشکه
میعانات گازی روی آب
وجود داشت. خاصه آنکه
به طور میانگین روزانه
بیش از ۸۰۰ هزار بشکه
میعانات در کشور تولید
می‌شود

نقشه دولت

ویژه‌نامه
وزارت نفت

ایران

شهریور ۱۴۰۲

سیزدهم و وزارت نفت آن است. رسانه‌ها در همدلی با وزارت نفت، این عبارت کلیدی تحت عنوان «همکاری سازنده به جای رقابت بازدارنده» را به کار می‌بردند. این بدان معنی بود که تغییر ریل در راهبرد دیپلماسی انرژی ایران به وضوح رخ داده و رسانه‌ها و همگان نیز آن را به‌درستی دریافته‌اند. به طور مشخص، دستاوردهای عیدیه‌ای نیز حاصل آمد. خبرگزاری رویترز در پایان سال ۲۰۲۲ اعلام کرد، صادرات نفت ایران در دو ماه آخر سال ۲۰۲۲ به بالاترین حد خود رسید و با وجود تحریم‌های امریکا عملاً صادرات نفت ایران، سال ۲۰۲۳ را با قدرت آغاز می‌کند؛ همچنان که چنین هم شد. پارسال با ثبت بالاترین رکورد صادرات نفت از سال ۱۳۹۷ (یعنی از آغاز مجدد تحریم‌های امریکا علیه ایران تاکنون)، درآمدهای نفتی دو برابر شد.

سوآپ گاز ترکمنستان به جمهوری آذربایجان از مسیر احیا شد، صادرات گاز افزایش یافت، امنیت انرژی کشور تأمین شد، ایران برای نخستین بار توانست به آرزوی پالایشگاه‌داری فراسرزمینی دست یابد، صادرات خدمات فنی و مهندسی را افزایش دهد و سرانجام اقدام‌های دیگری مانند وصول مطالبات معوق را رقم بزند.

طبق آمارهای اوپک، ارزش صادرات نفت ایران در سال ۲۰۲۲، به ۴۲/۶ میلیارد دلار رسید که در مقایسه با رقم ۲۵/۵ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۱ و ۷/۸ میلیارد دلار سال قبل‌تر و ۱۹/۴ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۹ افزایش چشمگیری

نشان می‌دهد.

دولت سیزدهم هنگامی کار را تحویل گرفت که بالغ بر ۸۷ میلیون بشکه میعانات گازی روی آب وجود داشت. این میزان دارایی در واقع ریسک فروش در شرایط تحریمی را (خصوصاً از حیث بازاریابی) بسیار دشوار می‌سازد؛ خاصه آنکه به طور میانگین روزانه بیش از ۸۰۰ هزار بشکه میعانات در کشور تولید می‌شود.

اما همکاران پرتلاش من با ایجاد تنوع در قراردادهای فروش نفت و بازاریابی‌های بسیار دقیق توانستند فروش نفت و میعانات گازی را افزایش دهند؛ به‌گونه‌ای که به تدریج تمامی این میزان با قیمت مناسب فروش رفت و اکنون حتی یک قطره میعانات ذخیره‌شده روی آب نداریم. از سوی دیگر، در بخش دیگری از برنامه‌ها به توسعه متوازن و پایدار زنجیره ارزش نفت و گاز در جهت جلوگیری از خام‌فروشی پرداخته بودم.

در آنجا وعده داده بودم برنامه‌ها و اقداماتی همچون تدوین و پیاده‌سازی طرح جامع ارتقای کمی و کیفی پالایشگاه‌های موجود کشور با هدف کاهش میزان تولید نفت کوره و افزایش تولید محصولات با ارزش بالاتر؛ توسعه ظرفیت پالایشی کشور برای تأمین نیاز داخل و صادرات فرآورده با اولویت افزایش ظرفیت پالایشگاه‌های موجود؛ ضرورت توجه به توسعه پتروپالایشگاه‌ها با هدف تأمین پایدار خوراک صنایع پتروشیمی و صادرات فرآورده؛ کمک و حمایت هدفمند در راستای تولید محصولات راهبردی پتروشیمی با هدف تأمین پایدار مواد اولیه صنایع داخلی؛ حمایت از توسعه زنجیره ارزش و صنایع تکمیلی و پیگیری برای احداث پارک‌های صنایع پایین‌دستی پتروشیمی؛ تأمین

پایدار خوراک واحدهای بالادستی و نیز مدیریت تأمین خوراک بین‌مجمعی در صنایع پتروشیمی و چند مورد دیگر را در دستورکار قرار دهم.

به همین خاطر از ابتدا برنامه‌هایی در حوزه افزایش ظرفیت پالایش نفت خام و میعانات گازی و افزایش تولید بنزین و گازوئیل و افزایش تولید فرآورده‌های با ارزش افزوده بالاتر، همچنین افزایش ظرفیت، تولید و صادرات صنایع پتروشیمی برای جلوگیری از خام‌فروشی و ایجاد ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز در دولت سیزدهم را به پیش بردم.

البته اینها در دامنه بزرگی از دو بخش بزرگ صنعت نفت (یعنی صنعت پتروشیمی و صنعت پالایش و پخش) قرار می‌گیرند و پرداختن به هر دو جنبه موجب مطول شدن این نوشتار می‌شود.

لذا به اختصار به حوزه تکمیل زنجیره ارزش در پتروشیمی و آنگاه تولید فرآورده می‌پردازم.

به طور کلی وزارت نفت دولت سیزدهم از ابتدای آغاز به کار خود همواره به موضوع تمرکز بر توسعه و تکمیل زنجیره ارزش صنعت پتروشیمی توجه داشته و در کنار آن نیز دغدغه تکمیل طرح‌های نیمه‌کاره را داشته است.

طی فعالیت این دولت طرح‌های متعدد پتروشیمی در اقصی نقاط کشور به بهره‌برداری رسیده است. این صنعت یکی از مهم‌ترین (و چه بسا مهم‌ترین) ستون صنعت کشور محسوب می‌شود. قطعاً به لحاظ ارزآوری هیچ رقیبی در کشور ندارد و از حیث فعال‌سازی صنایع جانبی نیز در شمار برترین‌ها قرار می‌گیرد. طبق آمار در سال گذشته حدود ۲۶ میلیارد دلار درآمد نهایی از سوی این صنعت محقق

اوجی: دولت سیزدهم هنگامی کار را تحویل گرفت که بالغ بر ۸۷ میلیون بشکه میعانات گازی روی آب وجود داشت. این میزان دارایی در واقع ریسک فروش در شرایط تحریمی را (خصوصاً از حیث بازاریابی) بسیار دشوار می‌سازد؛ خاصه آنکه به طور میانگین روزانه بیش از ۸۰۰ هزار بشکه میعانات در کشور تولید می‌شود.

اما همکاران پرتلاش من با ایجاد تنوع در قراردادهای فروش نفت و بازاریابی‌های بسیار دقیق توانستند فروش نفت و میعانات گازی را افزایش دهند؛ به‌گونه‌ای که به تدریج تمامی این میزان با قیمت مناسب فروش رفت و اکنون حتی یک قطره میعانات ذخیره‌شده روی آب نداریم

گفته دولت
ویژه‌نامه
وزارت نفت

ایران

شهریور ۱۴۰۲

کارنامه دوساله وزارت نفت دولت سیزدهم افزایش درآمدهای نفتی

تحقق ۱۱۴ درصدی سهم دولت از درآمدهای ارزی حاصل از صادرات نفت، میعانات گازی و خالص صادرات گاز در سال ۱۴۰۰

۱۱۴٪

تحقق بیش از ۱۵۰ درصدی تعهدهای ارزی وزارت نفت (مطابق مصوبه‌های شورای عالی هماهنگی اقتصادی) در سال ۱۴۰۰

۱۵۰٪

واریز ۱۱۲ درصد منابع تبصره ۱۴ قانون بودجه سال ۱۴۰۰ منطبق حاصل از فروش فرآورده‌های نفتی در داخل و صادرات به حساب صندوق هدفمند سازی پارانها در سال ۱۴۰۰

۱۱۲٪

بمکارگیری روش‌های تازه صادرات نفت از قبیل تهاتر نفت با کالا یا سرمایه‌گذاری در کشور و تهاتر نفت خام و میعانات گازی با مطالبات پیمانکاران

۱۰٪

رشد ۱۰ درصدی بخش نفت در سال گذشته بنا بر اعلام بانک مرکزی

افزایش ۱۹۰ میلیون بشکه‌ای صادرات نفت در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۳۹۹ و ۸۳ و ۱۳۰ میلیون بشکه‌ای نسبت به سال ۱۴۰۰

۱۹۰/۰۰۰/۰۰۰

افزایش صادرات نفت ایران به ۱.۶ میلیون بشکه در روز به نقل از موسسه کیلر در سال ۱۴۰۲

۱,۶/۰۰۰/۰۰۰

افزایش ۱۷ میلیارد دلاری در آمد کشور از محل فروش نفت نسبت به سال گذشته بر اساس آمار اداره اطلاعات انرژی آمریکا

۱۷/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰\$

حدود ۶ درصدی پالایش روزانه نفت و تولید فرآورده نفت و فرآورده کشور ثبت شده است. روزانه ۲۲۸۶ میلیون بشکه نفت خام و میعانات گازی در ۱۰ پالایشگاه کشور پالایش شده که ۱۱۵ میلیون لیتر بنزین باکیفیت و همچنین ۱۱۲ میلیون لیتر گازوئیل باکیفیت را تولید می‌کند. هنوز حرف‌های زیادی برای گفتن هست که متأسفانه در این مقال نمی‌گنجد. قصد من از این نوشتار صرفاً بازخوانی بخش کوچکی از عملکرد وزارت نفت با کلیدواژه عمل به تعهدات و قول‌ها بود. هنوز معتقدم که باید تلاش‌ها را افزون‌تر کنیم و جای کار بسیار زیادی همچنان وجود دارد. من به آینده امیدوارم و با پشتوانه همکارانم در تمامی بخش‌های عملیاتی و ستادی وزارت نفت، با قاطعیت اعلام می‌کنیم که هنوز بر سر عهدمان با مردم هستیم و تمام تلاشمان را به کار می‌بندیم تا به وعده‌ها رخت عمل بپوشانیم.

خواهد شد. کیفیت این کاتالیست‌ها به‌گونه‌ای است که به کشورهای همسایه و منطقه از جمله روسیه صادر شده و هم اکنون مورد مصرف آن مجتمع‌ها هستند. به موازات آن، در راستای پیگیری وعده‌ها در حوزه صنعت پالایش و پخش، اقدامات وسیعی را آغاز کردم. اجرای طرح‌های احداث پالایشگاه و پتروپالایشگاه‌های جدید به ظرفیت ۱۴۹ میلیون بشکه در روز به همراه ۱۱ طرح بهینه‌سازی پالایشگاه‌های موجود کشور، پیگیری مشارکت‌نامه و تأمین مالی برای پتروپالایشگاه شهید سلیمانی و پالایشگاه مروارید مکران (مجموع سرمایه‌گذاری آنها حدود ۱۸ میلیارد دلار است که از طریق بانک‌ها و هلدینگ‌های بزرگ داخلی به پیش خواهد رفت) فقط بخشی از این اقدامات است. در صنعت پالایش و توزیع فرآورده نیز طی مدت فعالیت دولت کنونی، رشد

شده که ۱۶ میلیارد دلار صادرات و ۱۴ میلیارد دلار عرضه ارز به سامانه نیما داشته است (به لحاظ تناژ چیزی حدود ۲۷ میلیون تن صادرات از جمع حدود ۷۰ میلیون تن کل تولید این صنعت). از همان ابتدای انتصاب به عنوان وزیر وعده دادم که همه کاتالیست‌های این صنعت در همین دولت بومی‌سازی خواهد شد. همکاران من در مجموعه پتروشیمی در کنار سایر دانشمندان و متخصصان این حوزه در بخش‌های خصوصی، پژوهشی و دانش‌بنیان دست‌به‌دست یکدیگر دادند و سند بومی‌سازی کاتالیست‌های صنعت پتروشیمی را روزآمد کردند. حدود ۹۹ نوع کاتالیست، جاذب و آغازگر در صنعت پتروشیمی کشور مورد استفاده قرار دارند و فعالین این صنعت تاکنون ۸۸ قلم از این تعداد را بومی‌سازی و تولید کرده‌اند؛ بقیه این تعداد نیز به تدریج تا پایان دولت سیزدهم بومی‌سازی

به طور کلی وزارت نفت دولت سیزدهم از ابتدای آغاز به کار خود همواره به موضوع تمرکز بر توسعه و تکمیل زنجیره ارزش صنعت پتروشیمی توجه داشته و در کنار آن نیز دغدغه تکمیل طرح‌های نیمه‌کاره را داشته است

افق‌های فراروی توسعه صنعت پالایش

■ جلیل سالاری ■

معاون وزیر و مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی

شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران به‌عنوان یکی از چهار شرکت اصلی وزارت نفت با بهره‌گیری بیش از ۳۰ هزار نیروی انسانی کارآزموده وظیفه تولید، انتقال و توزیع فرآورده‌های نفتی را در گستره پهناور ایران اسلامی به صورت ایمن، پایدار و بهره‌ور برعهده دارد. علاوه بر این، شرکت ملی پالایش و پخش مسئولیت ارائه خدمات فنی و مهندسی و ارتباطات مخابراتی به شرکت‌های زنجیره تأمین، انتقال و توزیع را در داخل کشور و تأمین تجهیزات و نوسازی پالایشگاه‌ها در خارج کشور (فراسرزمینی) برعهده دارد که ضمن جلوگیری از خام‌فروشی، فروش فرآورده‌های تولیدی را در بازارهای فراسرزمینی تسهیل می‌کند و ارزش حاصل به کشور برخواهد گشت.

این شرکت با اجرای طرح‌های استراتژیک و راهبردی، از سال‌های گذشته تاکنون نقش مؤثری در بخش پایین‌دستی صنعت نفت ایفا کرده و در مقاطع مختلف با ایجاد ارزش افزوده و ارزش‌آوری در بخش صادرات فرآورده‌های نفتی، تأمین و توزیع سوخت در بازار مصرف و تأمین خوراک مجتمع‌های پتروشیمی و تأمین سوخت نیروگاه‌ها، تمام توان و ظرفیت‌های خود را به کار گرفته است.

ظرفیت پالایش کشور با استناد به عملکرد ۹ پالایشگاه نفتی و پالایشگاه ستاره خلیج فارس به‌عنوان بزرگ‌ترین پالایشگاه میعانات گازی، از جایگاه تثبیت‌شده‌ای برخوردار است و در حال حاضر ظرفیت عملکردی روزانه پالایش کشور ۲/۲۲ میلیون بشکه در روز برآورد شده است.

میانگین تولید بنزین از ابتدای سال جاری ۱۰۹ و نفت‌گاز ۱۱۱ میلیون لیتر در روز و مصرف این دو فرآورده به ترتیب روزانه ۱۱۴ و ۱۰۳ میلیون لیتر بوده که در مقایسه با سال گذشته تولید بنزین و نفت‌گاز افزایش یافته (تولید بنزین ۱۰۲ و نفت‌گاز ۱۰۹ میلیون لیتر در روز) و مصرف نیز این روند رو به رشد را به خود دیده است (مصرف سال گذشته بنزین ۱۰۵ و نفت‌گاز ۱۱۲ میلیون لیتر در روز). با توجه به رشد مصرف سوخت بعد از اتمام شرایط کرونا و عدم رشد مناسب کیفیت خودروهایی تولیدی در راستای کاهش مصرف سوخت و افزایش ورود خودرو

به بازار بدون در نظر گرفتن اسقاط خودروهای فرسوده، تمام برنامه‌ریزی‌ها برای پایداری تولید و توزیع سوخت به‌رغم ناترازی موجود با موفقیت محقق شده است و گواهی این موضوع ایام نوروز سال ۱۴۰۲ است که میزان مصرف بنزین به بیش از ۱۴۵ میلیون لیتر در روز رسید که با برنامه‌ریزی دقیق فنی و عملیاتی تأمین و توزیع سوخت در کل کشور انجام گرفت و هیچ‌گونه مشکلی در توزیع سوخت مشاهده نشد. در زمستان سرد سال گذشته تأمین مورد نیاز سوخت صنایع و نیروگاه‌های کشور (روزانه ۵۰ میلیون لیتر) در شرایط ناترازی پیش آمده در بخش گاز مصرفی صنایع و خانگی انجام گرفت که مانع از قطع گاز و برق شهروندان در فصول سرد و گرم سال شده است. توزیع ۶۱ میلیارد لیتر فرآورده از طریق ۴۳۰۰ جایگاه، تأمین و توزیع روزانه ۲۴ میلیون مترمکعب سوخت سی‌ان‌جی و توزیع سوخت مورد نیاز فرودگاه‌های کشور به میزان روزانه ۴ میلیون لیتر، از فعالیت‌های کلیدی این شرکت است. افق پیش‌روی صنعت پالایش، توسعه در حوزه‌های تولید، انتقال و ذخیره‌سازی با نگاه به تکمیل زنجیره ارزش و تغییر مسیر از سوخت‌محوری به سودمحوری است که این مسیر نیازمند توجه به سیاست‌های مدیریت و بهینه‌سازی مصرف در راستای کاهش مصرف فرآورده‌ها و توجه به رشد تولید در حوزه‌های حمل‌ونقل عمومی (مترو، توبوس و...) و استفاده از سوخت‌های

تجدیدپذیر و تمرکز بر سوخت‌های پاک همچون برق، هیبرید و هیدروژن است. لازمه توسعه، منابع مالی، سرمایه‌گذاری و ارتباطات بین‌المللی و توسعه کسب‌وکار با نفوذ در بازارهای جهانی است که برای این امر راهکارهای تأمین منابع مالی در برنامه‌های پنج ساله دولت از جمله بند «ه» تبصره «۱» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ لحاظ شده است. اهم فعالیت‌های انجام شده به شرح ذیل می‌باشد:

- اقدام به ساخت پتروپالایشگاه ۳۰۰ هزار بشکه‌ای شهید سلیمانی و اخذ مصوبه شورای اقتصاد و ثبت شرکت مذکور
- اقدام به احداث پالایشگاه ۱۸۰ هزار بشکه‌ای خوزستان
- اخذ مصوبه شورای اقتصاد و احداث خط لوله انتقال فرآورده‌های نفتی تابش (مسیر رفسنجان/ بیرجند/ تربت حیدریه/ مشهد) با ظرفیت انتقال ۱۵۰ هزار بشکه فرآورده‌های نفتی در روز به طول ۹۷۸ کیلومتر
- اخذ مصوبه شورای اقتصاد و احداث خط لوله پارس با ظرفیت ۷۳ هزار بشکه در روز فرآورده‌های نفتی به طول ۴۰۰ کیلومتر (مهرآوران/ فسا/ شیراز)
- اقدام به احداث تأسیسات انتقال و ذخیره فرآورده‌های نفتی شهید مهدوی به میزان ۶۰۰ میلیون لیتر در روستای جمال احمد بندرعباس
- صدور خدمات فنی و مهندسی و اجرای تعمیرات اساسی پالایشگاه‌های

ظرفیت پالایش کشور با استناد به عملکرد ۹ پالایشگاه نفتی و پالایشگاه ستاره خلیج فارس به‌عنوان بزرگ‌ترین پالایشگاه میعانات گازی، از جایگاه تثبیت‌شده‌ای برخوردار است و در حال حاضر ظرفیت عملکردی روزانه پالایش کشور ۲/۲۲ میلیون بشکه در روز برآورد شده است

نفته دولت

ویژه‌نامه
وزارت نفت

ایران

شهریور ۱۴۰۲

مهار قاچاق بنزین به میزان ماهانه ۱۵۰ میلیون لیتر (طرح‌های سد ف و سپهتن) تبدیل وضعیت ایثارگران به رسمی به تعداد ۴۴۲۵ نفر

اجرای تکلیف قانونی تمرکز وجوه حاصل از فروش فرآورده‌های نفتی به حساب خزانه‌داری کل کشور نزد بانک مرکزی

بهره‌برداری از واحد تولید نفت‌گاز یورو ۵ به میزان تولید روزانه ۱۶ میلیون لیتر در پالایشگاه اصفهان در راستای افزایش توزیع سوخت یورو در کلانشهرها قرارداد تولید ۴۵۰۰۰ خودرو عمومی کارخانه‌ای دوگانه‌سوز به ارزش ۲۰ میلیون دلار که به مرحله اجرا درآمده است راه‌اندازی سامانه پایش هوشمند تردد ناوگان بین جاده ای «سپهتن» با هدف مدیریت مصرف سوخت

نوسازی و تقویت ناوگان حمل‌ونقل

جاده‌ای: در مرحله نخست تحویل ۱۰۰۰ دستگاه نفتکش جاده‌پیما مجهز به سیستم کهاب به ارزش یک هزار و ۷۵۹ میلیارد تومان توسط بانک ملت و مابقی توسط شرکت‌های حمل‌ونقل بخش خصوصی به میزان ۲۰۰۰ میلیارد تومان و در مرحله دوم تحویل ۵۲۰ دستگاه نفتکش جاده‌پیما توسط شرکت ایران‌خودرو دیزل به ارزش یک هزار و ۷۰۰ میلیارد تومان سهم ساخت داخل

امضای تفاهنامه شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران با سازمان بنادر و دریانوردی به منظور نوسازی، بازسازی و تعمیرات اساسی باراندازهای (اسکله‌های) نفتی شماره یک و دو بندر شهید رجایی تسهیل سوخت‌رسانی نیروگاهی با راه‌اندازی پروژه تأسیسات تخلیه مخزن‌دار ریلی نفت‌گاز در یزد با هدف افزایش سرعت سوخت‌رسانی به نیروگاه‌های شمال و شمال‌شرق کشور و جلوگیری از تردد روزانه ۲۰۰ نفتکش به بهره‌برداری رسید که بدین وسیله یک هزار و ۲۰۰ میلیارد تومان هزینه انتقال فرآورده از طریق زمینی با مسافت روزانه بیش از ۷۰۰ کیلومتر حذف شد.

تخصیص ۴۰ درصد از سود خالص سالانه پالایشگاه‌ها به پروژه‌های کیفی سازی طرح احداث اسکله نفتی در قشم، لاوان و چابهار

حمایت از ساخت پتروپالایشگاه‌ها در راستای توسعه زنجیره ارزش و اهتمام به شعار سال، «مهار تورم، رشد تولید» در ادامه خدمت‌رسانی در ایام نوروز ۱۴۰۲ و با وجود ۵۱۳ میلیون تردد جاده‌ای، تأمین و توزیع سوخت به صورت مستمر و بدون وقفه انجام پذیرفت

پویایی صنعت پالایش با وجود ۴۴ سال تحریم‌های ظالمانه، خدمت‌رسانی در امر تأمین با حفظ امنیت انرژی، بدون توقف ادامه دارد

با همت و تلاش کارکنان و متخصصان خدمت صنعت پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی، این مهم برای فتح قله‌های رفیع‌تر ادامه دارد.

تأمین سوخت ۱۰۰ نیروگاه تولید برق در کشور به میزان روزانه ۳۴ میلیون لیتر در ۵ ماهه سال ۱۴۰۲

تولید و توزیع روزانه ۴ میلیون لیتر سوخت هواپیما در کشور

بهره‌برداری از مرحله نخست فاز دوم پالایشگاه آبادان با ظرفیت ۲۱۰ هزار بشکه و با حضور ریاست محترم جمهور و آغاز عملیات اجرایی بخش دوم فاز دو پالایشگاه آبادان به ارزش ۱/۸ میلیارد دلار دفع مقتدرانه و خنثی‌سازی توطئه اختلال در سامانه هوشمند سوخت با اعزام ۴ هزار نیروی متخصص در بیش از ۵۵ هزار نازل در جایگاه‌های سوخت کشور

تأمین و توزیع روزانه ۸۴ میلیون لیتر نفت‌گاز در بخش‌های غیر نیروگاهی در سال ۱۴۰۱

توزیع روزانه ۴۸۰۰ تن ال‌پی‌جی در کشور

تأمین و توزیع روزانه ۲۴ میلیون مترمکعب سوخت سی‌ان‌جی در کشور در راستای جلوگیری در ناترازی بنزین و تنوع سبد سوخت خانوار

تبدیل بیش از ۲۷۰ هزار خودرو عمومی به دوگانه‌سوز به صورت کاملاً رایگان با فعالیت ۳۳۰ کارگاه تبدیل در کشور

اجرای پروژه ملی صادرات دریایی گاز مایع با ۹ سکو با قابلیت تخلیه همزمان در بندرعباس

تحویل ۲ میلیون و ۲۵۰ هزار تن و کیوم باتوم به ارزش ۱۷۱ هزار میلیارد تومان به شرکت‌های قیرسازی در سال ۱۴۰۱

تحویل یک میلیون و ۸۵۰ هزار تن و کیوم باتوم به ارزش ۱۳۸ هزار میلیارد تومان به شرکت‌های قیرسازی در سال ۱۴۰۰

تأمین منابع سازمان هدفمندی یارانه‌ها به میزان ۱۱۰ هزار میلیارد تومان در سال ۱۴۰۱

اجرای راهکارهای «غیرقیمتی» برای

فراسرزمینی در کشورهای حوزه کارائیب به میزان ۱۱۰ میلیون یورو با هدف جلوگیری از خام‌فروشی و ایجاد ارزش افزوده

صدور بیش از ۳ میلیون قلم کالای ایرانی به پالایشگاه‌های فراسرزمینی اجرای پایلوت طرح گوگردزدایی از نفت‌کوره در پالایشگاه کرمانشاه توسط شرکت آذر انرژی (دانش‌بنیان)

ساخت ۱۵ دستگاه PD متر و طراحی و ساخت بومی دستگاه‌های PT جایگاه‌های سوخت (دانش‌بنیان)

تبدیل پالایشگاه نفت بندرعباس به پتروپالایشگاه و دستیابی به دانش فنی تولید کک اسفنجی. با تولید کک اسفنجی مورد نیاز صنایع آلومینیوم‌سازی در واحدهای جدید این پالایشگاه، ایران جزو هفت کشور برتر جهان در تولید کک اسفنجی قرار می‌گیرد.

پیگیری اقدامات مربوط به اتصال ۹ نیروگاه به خطوط لوله انتقال فرآورده‌های نفتی در راستای جلوگیری از قاچاق سوخت و تردد ناوگان جاده‌ای (اتصال نیروگاه نکا به خط لوله انتقال فرآورده در سال ۱۴۰۱)

ساماندهی مصرف‌کنندگان فرآورده‌های نفتی در سامانه سد ف با جلوگیری سالانه ۱۴ میلیارد لیتر انحراف در توزیع سوخت

ثبت رکورد انتقال ۱۳۲ میلیارد لیتر نفت خام و فرآورده‌های نفتی تحویلی با افزایش ۱۸ درصدی نسبت به دوره قبل (سال ۱۴۰۰)

ثبت رکورد انتقال ۵۰ میلیارد لیتر نفت خام و فرآورده‌های نفتی تحویلی در بازه ۵ ماهه سال ۱۴۰۲

تثبیت و ذخیره‌سازی استراتژیکی بالغ بر ۱۳/۵ میلیارد لیتر فرآورده‌های نفتی در کشور

ساماندهی و مدیریت ۳۰ میلیون کارت هوشمند سوخت

تأمین سوخت ۱۰۰ نیروگاه تولید برق در کشور به میزان روزانه ۵۰ میلیون لیتر در سال ۱۴۰۱

در زمستان سرد سال گذشته تأمین مورد نیاز سوخت صنایع و نیروگاه‌های کشور (روزانه ۵۰ میلیون لیتر) در شرایط ناترازی پیش آمده در بخش گاز مصرفی صنایع و خانگی انجام گرفت که مانع از قطع گاز و برق شهروندان در فصول سرد و گرم سال شده است

نفته دولت

ویژه‌نامه وزارت نفت

ایران

شهریور ۱۴۰۲

کارنامه درخشان معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی وزارت نفت در دولت سیزدهم

معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی وزارت نفت، از ابتدای فعالیت دولت سیزدهم در راستای منویات مقام معظم رهبری در زمینه تحقق شعار سال ۱۴۰۲، بیانیه گام دوم انقلاب ابلاغی از سوی معظم له و وعده‌ها و دستورات رئیس‌جمهور محترم، با اتکا به حمایت‌ها و رهنمودهای ارزشمند وزیر و همچنین همت و تلاش مجدانه مدیریت‌های توسعه منابع انسانی در چهار شرکت اصلی و ادارات کل این معاونت، براساس الگوی جهادی و انقلابی، اقدامات و برنامه‌های متعدد و متنوعی را در بخش منابع انسانی، برنامه‌ریزی، اجرا و پیگیری کرده است.

برخی از مهم‌ترین نتایج و دستاوردهای کسب شده تاکنون شامل: «ابلاغ برنامه راهبردی توسعه منابع انسانی صنعت نفت در افق ۱۴۱۰ از سوی وزیر نفت»، «ابلاغ آیین‌نامه تعریف، تصویب و اجرای پژوهش‌های منابع انسانی وزارت نفت»، «طراحی و تصویب ارزش‌های اختصاصی حوزه فرهنگ سازمانی صنعت نفت به همراه کتابچه کدهای رفتاری»، «ایجاد ظرفیت ساختاری، مقرراتی و تبدیل وضعیت کارکنان قرارداد مدت موقت/ مدت معین (۶/۲۱) نفر از ایثارگران مشمول بند «و» ماده ۴۴ قانون برنامه پنجم توسعه کشور و نیروهای پیمانکاری (۲۹،۲۰۳ نفر از ایثارگران مشمول بند «د» تبصره ۲۰ قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و بند «و» تبصره ۲۰ قانون بودجه سال ۱۴۰۱) واجد شرایط در صنعت نفت به کارمند رسمی و توانمندسازی کارکنان مذکور از طریق برگزاری دوره‌های آموزشی بدو استخدام و کارآموزی»، «امکان استمرار خدمت ایثارگران واجد شرایط تا ۳۵ سالگی سنوات خدمت با رعایت حداکثر ۶۵ سال سن»، «تبدیل وضعیت ایثارگران دارای رأی کمیسیون ماده (۱۶) رسیدگی به شکایات جانبازان»، «ساماندهی مشاغل و جبران خدمات نیروهای قرارداد مدت موقت»، «استقرار کامل چرخه مدیریت بهره‌وری برای اولین بار در صنعت نفت»، «تشکیل دبیرخانه ویژه جهت پیگیری

اجرائی شدن تصمیمات متخذه در سفرهای استانی کارگروه معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی به مناطق عملیاتی»، «اجرائی نمودن شیوه‌نامه و دستورالعمل ساماندهی پیمان‌های مستمر (غیر پروژه‌ای)»، «طراحی مدل حکمرانی و تنظیم‌گری در صنعت نفت به‌منظور تعیین روابط وزارت نفت به‌عنوان نماینده دولت با شرکت‌های تابعه آن»، «بازطراحی سازمان‌های صنعت نفت با رویکرد تولید دانش‌بنیان»، «برقراری سهمیه نیروهای طرح نظام/ امریه در صنعت نفت از طریق فعالیت سامانه امریه»، «فراهم نمودن شرایط امکان تعدیل مدرک تحصیلی کارمندان با توجه به اصلاح و بازنگری ضوابط و مقررات مربوطه»، «استخدام فارغ‌التحصیلان گروه (الف) دانشگاه صنعت نفت»، «برگزاری جلسات مصاحبه فنی - تخصصی برای حدود ۱۶۷۵ نفر از کارکنان قرارداد مدت موقت پذیرفته شده در طرح آزمون توانمندسازی»، «نظام‌مند نمودن آموزش نیروهای پیمانکاری طرف قرارداد با صنعت نفت»، «برگزاری آزمون استخدامی شرکت‌های تابعه وزارت نفت براساس مجوزهای مأخوذه از سازمان اداری و استخدامی کشور»، «طراحی و تدوین برنامه آموزشی بین‌المللی ویژه کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی منطقه‌ای (ECO)»، «حمایت از مادران

شاغل دارای شرایط خاص (دورکاری)»، «اجرای تکالیف قانونی حمایت از خانواده و جوانی جمعیت»، «طراحی و تدوین نظام‌نامه توسعه مدیریت صنعت نفت»، «طراحی و تدوین الگوی شایستگی حرفه‌های مدیریتی و استقرار رویکرد گواهینامه صلاحیت حرفه‌ای در این ارتباط»، «ارزشیابی مجریان طرح/ پروژه‌های برگزیده صنعت نفت»، «تبیین و تدوین سیاست‌های صنعت نفت در حوزه ورزش قهرمانی به‌منظور ایجاد انضباط و رعایت عدالت در تشکیل تیم‌های باشگاهی» و «ایجاد سازوکارهای لازم جهت تعامل و هم‌اندیشی با نهادهای داخل و خارج از صنعت نفت از قبیل وزارت ورزش و جوانان، فدراسیون ورزش بیماری‌های خاص، مشاور وزیر در امور زنان و خانواده، سازمان بهداشت و درمان صنعت نفت، بسیج و ایثارگران وزارت نفت در قالب شورای مرکزی ورزش و شورای سلامت» است.

در همین راستا و براساس مطالعات و پژوهش‌های انجام شده در حوزه منابع انسانی می‌توان به فرصت‌هایی از قبیل: «وجود مراکز فنی و آموزشی تخصصی در صنعت نفت و فراهم بودن امکان برگزاری دوره‌های آموزشی بین‌المللی برای سایر کشورها با هدف کمک به دیپلماسی کشور و درآمدزایی»، «امکان بهره‌گیری از کارکنان تبدیل وضعیت یافته ایثارگر در سایر مشاغل صنعت نفت با توجه به نیازمندی واحدهای عملیاتی و غیره از طریق توانمندسازی و بهبود شرایط شغلی آنها»، «پیاده‌سازی و اجرای الگوی شایستگی در انتصابات و ارتقای کارکنان در مسیر شغلی با توجه به خط‌مشی توسعه مدیریت، ابلاغی از سوی وزیر محترم نفت»، «فراهم بودن فرصت بهره‌برداری سایر دستگاه‌های اجرایی از قوانین و مقررات اداری و استخدامی صنعت نفت به‌واسطه انسجام و انطباق قوانین مذکور با استانداردهای بین‌المللی و نیازهای جامعه بومی ایران» و «ارتقای سطح سلامت جسمی و روانی جامعه از طریق اجرای ورزش همگانی و ایجاد همبستگی و غرور ملی با حمایت از ورزش قهرمانی» اشاره نمود.

با این وجود به دلیل ابلاغ برخی قوانین و مقررات بالادستی محدودکننده و ناهمخوان با شرایط و مقتضیات صنعت نفت و پیگیری و اجبار دستگاه‌های نظارتی در خصوص اجرایی نمودن آنها، چالش‌ها و مسائل مختلفی در زمینه مدیریت اثربخش و کارآمد منابع انسانی بروز نموده است که برخی از مهم‌ترین آنها شامل: «عدم تناسب امکانات رفاهی و سلامت در صنعت نفت با توجه به سختی‌ها، مخاطرات و عوامل زیان‌آور محیط‌های کاری، بیماری‌های شغلی و فرسودگی بیش از حد کارکنان و خانواده‌های ایشان بویژه در مناطق عملیاتی، جزایر و سکوه‌های دریایی» و «بی‌انگیزگی کارکنان بخصوص در مناطق عملیاتی به‌واسطه عدم جبران خدمت متناسب با تخصص و نقش تأثیرگذار آنها در افزایش تولید و صیانت از ذخایر ملی در شرایط تحریم با توجه به مخاطرات و شرایط سخت کاری» است.

”

برخی از مهم‌ترین نتایج و دستاوردهای کسب شده تاکنون شامل: «ابلاغ برنامه راهبردی توسعه منابع انسانی صنعت نفت در افق ۱۴۱۰ از سوی وزیر نفت»، «ابلاغ آیین‌نامه تعریف، تصویب و اجرای پژوهش‌های منابع انسانی وزارت نفت» و «طراحی و تصویب ارزش‌های اختصاصی حوزه فرهنگ سازمانی صنعت نفت است

نفته دولت

ویژه‌نامه
وزارت نفت

ایران

شهریور ۱۴۰۲

پوست اندازی صنعت پتروشیمی در دولت سیزدهم

صنعت نفت به عنوان مزیت راهبردی کشور پشتوانه قدرتمند اقتصاد و صنعت کشور و ابزاری قوی برای دستیابی به توسعه پایدار است. اما تحقق این نقش در گرو توسعه زنجیره ارزش بر پایه فعالسازی صنایع تکمیلی با اتکا به صنعت پتروشیمی و زنجیره پایین دستی آن است. ایجاد ارزش افزوده، ارزآوری، اشتغالزایی، محرومیت زدایی و تکمیل زنجیره تأمین صنایع گوناگون کشور از جمله مزیت های صنایع پایین دستی نفت مانند صنعت پتروشیمی به شمار می روند.

چالش های پیش روی کشورمان در سال های گذشته نظیر نیاز به توسعه اشتغال و ایجاد بازار کار برای جمعیت جوان رو به افزایش، نوسانات قیمت نفت و مهمتر از همه تحریم های ناجوانمردانه علیه ملت ایران ایجاب می کند که به تولید و تبدیل فرآورده های پتروشیمیایی مخصوصاً توسعه صنایع پایین دستی نفت و صنایع تکمیلی آن که ارزش افزوده بالایی برخوردار است، توجه بیشتری شود.

در عین حال، به عنوان امری اجتناب ناپذیر در برنامه ریزی های کلان اقتصادی کشور نیز لحاظ شود.

صنعت پتروشیمی به عنوان تجلی اقتصاد مقاومتی، نماد خودباوری و درون زایی اقتصادی و نیز شاهراه حیاتی کشور در عرصه صادرات غیرنفتی و صنعتی است.

این صنعت پویا و مولد برای تداوم ارزش آفرینی و ارتقای بهره‌وری منابع، نیازمند توسعه ساختاری و پایدار است که تحقق چنین رویکردی بدون برنامه ریزی هوشمندانه و جامع نگر، امکان پذیر نیست. شرکت ملی صنایع پتروشیمی به عنوان مهم ترین اقدام، سند توسعه زنجیره ارزش در صنعت پتروشیمی را تدوین کرده است.

ارزش افزوده واقعی صنعت پتروشیمی هنگامی به دست می آید که با تکمیل زنجیره ارزش محصولات پایین دستی که به بازار مصرف نهایی نزدیک هستند، تولید شوند.

تصویر کلی کنونی صنعت پتروشیمی

صنعت پتروشیمی ایران در حال حاضر حدود یک میلیون بشکه معادل نفت خام در روز از منابع هیدروکربوری را به مواد ارزشمند پتروشیمی تبدیل می کند و ظرفیت اسمی تولید در ۷۰ مجتمع به مرز ۹۲ میلیون تن در سال رسیده است. (جدول ۱ و ۲)

مقایسه تولید و فروش صنعت پتروشیمی در بازه های زمانی استقرار دولت سیزدهم

در جدول ۳ میزان تولید و فروش محصولات صنعت پتروشیمی در بازه زمانی تیر ماه ۱۳۹۹ لغایت تیر ماه سال جاری ارائه و در عین حال میزان درصد رشد (کاهش) نسبت به بازه های زمانی مشابه سال قبل نیز جهت امکان ارائه مقایسه ذکر شده است.

در سال جاری علیرغم افزایش ظرفیت تولید نسبت به سال قبل، کاهش کمی در درآمدهای ارزی صنعت پتروشیمی مشاهده می شود که دلایل آن به شرح ذیل است:

- کاهش قیمت های جهانی محصولات پتروشیمی
- بررسی قیمت محصولات عمده صادراتی

به دنبال خواهد داشت.

طرح های صنعت پتروشیمی

در جدول ۴ طرح های تولیدی که در دست اجرا هستند از حیث تأثیر در میزان ظرفیت و همچنین سرمایه گذاری مربوطه ارائه شده است.

در دولت سیزدهم و با تلاش وزارت نفت و صنعت پتروشیمی، طرح های متعددی به بهره برداری رسیده و آماده افتتاح شده اند که در جدول ۵ از آنها یاد شده است.

طرح های قابل بهره برداری در سال جاری

در سال جاری تعدادی از طرح های صنعت پتروشیمی به مرحله قابل بهره برداری خواهند رسید. مهم ترین آنها عبارتند از:

طرح آرتا انرژی با هدف تأمین خوراک مورد نیاز محصولات متنوعی همچون اوره فرمالدئید، ملامین فرمالدئید، ملامین فرمالدئید، متیل ال و پلی استال در استان اردبیل احداث شده است.

طرح پارس گلاپکول با ظرفیت تولید سالانه ۵۰۰ هزار تن مونو اتیلن گلاپکول (MEG) به همراه دی اتیلن گلاپکول (۵۰ هزار تن در سال) و تری اتیلن گلاپکول (۳/۵ هزار تن در سال) در منطقه ویژه فاز ۲ پتروشیمی عسلویه در حال احداث می باشد. محصولات این طرح علاوه بر ارزآوری و صادرات، به منظور تأمین خوراک مورد نیاز واحدهای PET، استفاده به عنوان ضد یخ و گلاپکول اترها کاربرد دارد.

طرح آرین متانول با هدف تولید ۱۶۵۰ هزار تن در سال متانول به منظور تأمین خوراک مورد نیاز طرح های پیشران صنعت پتروشیمی (واحدهای MTO و MTP) اجرا می شود. همچنین، فرایند تولید متانول در این طرح به دلیل بهره گیری از پدیده جدید اتوترمال در تولید گاز سنتز و بازیافت هیدروژن از گاز پرج و تزریق مجدد آن به گاز سنتز دارای ویژگی هایی است که بقیه واحدهای تولید متانول در ایران فاقد آن می باشند.

طرح تولید آمونیاک شرکت پتروشیمی هنگام (فاز یک) با هدف تولید ۷۲۶ هزار تن در سال آمونیاک در منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس- فاز ۲ واقع شده است. خوراک اصلی این طرح گاز طبیعی است و محصول آن به عنوان خوراک طرح تولید اوره در فاز دوم پتروشیمی هنگام مورد استفاده قرار می گیرد.

طرح NGL۳۲۰ با هدف جمع آوری گازهای ترش همراه از میادین حوزه نفتی غرب کارون و جلوگیری از هدر رفت گازهای مذکور در جهت ایجاد ارزش افزوده و کمک به

در سه ماهه ابتدای سال جاری نشان می دهد قیمت محصولات به میزان قابل توجهی نسبت به سال گذشته کاهش داشته و پیش بینی می شود که این روند در سال جاری نیز تداوم یابد.

در سال گذشته ۴/۹ میلیون تن کود اوره به ارزش ۲/۵ میلیارد دلار با میانگین قیمت ۵۰۷ دلار بر تن صادر شده، در حالی که میانگین قیمت اوره صادراتی در اردیبهشت ماه سال جاری ۲۸۶ دلار بر تن بوده است.

مقدار صادرات گاز مایع (پروپان و بوتان) صنعت پتروشیمی در سال گذشته ۴/۸ میلیون تن به ارزش ۲/۹ میلیارد دلار با میانگین قیمت ۶۰۳ دلار بر تن بوده، در حالی که میانگین قیمت گاز مایع صادراتی در اردیبهشت ماه سال جاری ۴۹۵ دلار بر تن بوده است.

در سال گذشته ۷/۹ میلیون تن متانول به ارزش ۲/۱ میلیارد دلار با میانگین قیمت ۲۶۸ دلار بر تن صادر شده، در حالی که میانگین قیمت متانول صادراتی در اردیبهشت ماه سال جاری ۲۳۶ دلار بر تن بوده است.

در سال گذشته ۳/۳ میلیون تن پلی اتیلن به ارزش ۳/۵ میلیارد دلار با میانگین قیمت ۱,۰۴۹ دلار بر تن صادر شده، در حالی که میانگین قیمت پلی اتیلن صادراتی در اردیبهشت ماه سال جاری ۹۴۹ دلار بر تن بوده است.

اختصاص برخی فرآورده ها به شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی برای جبران کمبود سوخت:

جهت تأمین کمبود سوخت مورد نیاز بخش نیروگاهی و حمل و نقل، برخی از فرآورده های نفتی تولیدی در صنعت پتروشیمی که با محصولات بخش پالایشی تشابه دارند، به جای صادرات به سبد سوخت کشور اضافه خواهد شد.

در سال قبل حدود ۱/۵ میلیارد دلار محصول از نوع فرآورده های نفتی از شرکت های پتروشیمی به شرکت پخش فرآورده های نفتی تحویل شده است و پیش بینی می شود که در سال جاری حدود ۷۰۰ میلیون دلار بیش از سال قبل تحویل و در مجموع بیش از ۲ میلیارد دلار از درآمد صادرات بخش پتروشیمی کسر شود.

افزایش تقاضای داخلی:

با اعمال نرخ ارز ۲۸۵,۰۰۰ ریالی برای محاسبه قیمت پایه محصولات پتروشیمی در بورس کالا، تقاضای داخلی برای محصولات پتروشیمی افزایش یافته و بویژه در مورد محصولات پلیمری موجب افزایش ۲۰ درصدی فروش داخلی شده که در صورت تداوم این موضوع کاهش حدود یک میلیارد دلاری درآمد ارزی نسبت سال قبل را

صنعت پتروشیمی ایران در حال حاضر حدود یک میلیون بشکه معادل نفت خام در روز از منابع هیدروکربوری را به مواد ارزشمند پتروشیمی تبدیل می کند و ظرفیت اسمی تولید در ۷۰ مجتمع به مرز ۹۲ میلیون تن در سال رسیده است

نقشه دولت

ویژه نامه
وزارت نفت

ایران

شهریور ۱۴۰۲

جدول ۱ - تولید		
عنوان	سال ۱۴۰۰	سال ۱۴۰۱
ظرفیت اسمی (میلیون تن)	۹۰/۲۰	۹۱/۵۰
عملکرد واقعی (میلیون تن)	۶۵/۳۱	۶۹/۷۰

جدول ۲ - فروش		
واحد	سال ۱۴۰۰	سال ۱۴۰۱
مقدار (میلیون تن)	بین مجتمعی	۱۰/۶۱
	خالص داخلی	۱۰/۲۴
	صادرات	۲۷/۵۸
ارزش (میلیارد دلار)	بین مجتمعی	۶/۵۳
	خالص داخلی	۸/۱۷
	صادرات	۱۴/۸۱
ارزش (هزار میلیارد ریال)	بین مجتمعی	۱,۴۹۸,۶۹
	خالص داخلی	۱,۹۰۸,۱۷
	صادرات	۱۶,۰۲
مقدار فروش کل خالص (میلیون تن)	۳۵/۷۲	۳۹/۶۴
ارزش فروش کل خالص (میلیارد دلار)	۲۲/۹۸	۲۶/۸۱

جدول ۳ - تولید و فروش محصولات پتروشیمی از تیر ۱۳۹۹ تا خرداد ۱۴۰۲							
بازه زمانی	ظرفیت تولید (میلیون تن)	برنامه تولید (میلیون تن)	فروش داخلی		صادرات		درصد رشد / کاهش نسبت به بازه زمانی مشابه سال قبل
			مقدار (میلیون تن)	ارزش (میلیارد ریال)	مقدار (میلیون تن)	ارزش (میلیون دلار)	
تیر ۱۳۹۹ تا خرداد ۱۴۰۰	۸۲/۵	۶۶/۲	۹/۸	۱,۲۹۰,۸۱۶/۶	۲۴/۶	۱۰,۲۶۷/۸	
تیر ۱۴۰۰ تا خرداد ۱۴۰۱	۹۰/۱	۷۶/۷	۱۰/۵	۲,۱۲۷,۰۹۲/۶	۲۷/۲	۱۶,۸۸۸/۵	
تیر ۱۴۰۱ تا خرداد ۱۴۰۲	۷/۸	۱۵/۸	۶/۷	۶۴/۸	۱۰/۳	۶۴/۵	
تیر ۱۴۰۱ تا خرداد ۱۴۰۲	۹۱/۷	۷۷/۵	۱۲/۸	۳,۰۹۴,۶۶۱/۲	۲۶/۹	۱۳,۷۳۵/۱	
تیر ۱۴۰۱ تا خرداد ۱۴۰۲	۱/۸	۱/۱	۳/۰	۴۵/۵	(۰/۹)	(۱۸/۷)	

جدول ۴ - طرح‌های تولیدی در دست اجرا			
تعداد	ظرفیت (میلیون تن در سال)	سرمايه‌گذاري كل (میلیارد دلار)	برنامه هفتم توسعه
۶۷	۴۸	۳۳	برنامه هشتم توسعه
۳۷	۵۱	۳۷	

جدول ۵ - طرح‌های بهره‌برداری شده و آماده افتتاح در دولت سیزدهم		
نام طرح	ظرفیت اسمی (هزار تن در سال)	تاریخ افتتاح
فاز اول پتروشیمی پتروکیمیای ابن سینا	۱۰۳	۱۴۰۱
پلی پروپیلن دی آریا پلیمر	۱۷۵	۱۴۰۱
پارس گلايکول	۵۵۴	۱۴۰۱
الفین گچساران	۱۰۹۰	۱۴۰۲
۳۲۰۰-NGL پالایش گاز شهدای هویزه خلیج فارس	۹۶۶	۱۴۰۲
متانول آریین متانول	۱۶۵۰	تابستان ۱۴۰۲
متانول آرنا انرژی	۱۳۲	تابستان ۱۴۰۲
آمونیاک هنگام (پتروشیمی هنگام فاز یک)	۷۲۵	پاییز ۱۴۰۲

آمایش سرزمینی و پرداختن به مسائل زیست محیطی یکی از ارکان توسعه پایدار است.

تعیین تکلیف طرح‌های متوقف گلستان، ابن سینا همدان، خط مرکز و اصلاح مکان اجرا و یا جایگزینی آنها (طرح-های فیروزآباد، فسا، داراب و جهرم) و همچنین ارائه طرح پیشنهادی به سرمایه-گذار طرح‌های ممسنی، بروجن و کازرون جهت تغییر و فعالسازی این طرح‌ها: مکانیابی مناسب همواره به عنوان یکی از متغیرهای بسیار مؤثر در توسعه متوازن صنعت پتروشیمی کشور و سرعت بخشیدن به روند اجرایی پروژه‌ها شناخته می‌شود. اما این مؤلفه در طرح‌های تعریف شده در این منطقه رعایت نشده است. از این رو، به منظور آزادسازی منابع محبوس بر اساس مجوزها شامل زمین، خوراک و تسهیل ارتقای بهره‌وری سرمایه، تعیین تکلیف این طرح‌ها در دستور کار شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران است.

منابع مالی / سرمایه‌گذاری در صنعت پتروشیمی
مجموع سرمایه‌گذاری صنعت پتروشیمی

و حمایت‌های تقنینی هم اشاره کرد که اتفاقاً نقش مهم و تعیین‌کننده‌ای در توسعه این صنعت بازی می‌کنند. در ادامه به برخی از این اقدامات اشاره می‌شود:

نوسازی اسکله‌های ماهشهر و عسلویه و ساخت اسکله‌های جدید ۱۶ و ۱۷: اجرای این طرح‌ها ضمن حفظ روند صادرات محصولات تولیدی پتروشیمی، اشتغالزایی و افزایش درآمد ارزی کشور را به همراه دارد.

اخذ موافقت وزیر محترم نفت جهت احداث خط انتقال متانول از منطقه عسلویه به منطقه انرژی بر پارس: هدف از اجرای این طرح، توسعه زنجیره ارزش متانول و کاهش نیمه خام‌فروشی این محصول، تولید محصولات با ارزش افزوده بیشتر و اشتغالزایی است.

رایزنی با سرمایه‌گذار و نماینده محترم مجلس جهت تغییر مکان اجرای یکی از طرح‌ها به دلیل چالش آب استان‌های مرکزی: با توجه به بحران آب در کشور و مشکلات کمبود آب استان‌های مرکزی و نیز به منظور فراهم شدن امکان مدیریت بهینه منابع، تغییر مکان این طرح پتروشیمی ضروری به نظر می‌رسد. همچنین انطباق بیشتر توسعه صنعت پتروشیمی بر مبنای

محیط زیست منطقه در حال اجراست. با راه‌اندازی این طرح سالانه از خروج حدود ۴۰ میلیون دلار ارز از کشور جلوگیری می‌شود. ارزش کاتالیست‌های تولیدی با این ماده حدود ۷۷ میلیون دلار در سال است.

بهره‌برداری از واحد دوم هوا شرکت دماوند انرژی عسلویه این طرح با سرمایه‌گذاری ۷۵ میلیون دلاری توسط شرکت‌های صنایع پتروشیمی خلیج فارس، شستان و گسترش نفت و گاز پارسین منجر به تأمین اکسیژن واحدهای متانول فاز ۲ عسلویه و افزایش تولید متانول شده است. همچنین بهره‌برداری از این طرح، ضمن افزایش درآمد ارزی کشور، در زمان اجرای طرح ۳۵۰ نفر و در زمان بهره‌برداری ۶۰ نفر اشتغال مستقیم ایجاد کرده است.

سایر اقدامات برجسته در راه اندازی طرح‌های صنعت پتروشیمی

راه‌اندازی و توسعه هر طرح در صنعت پتروشیمی، وابسته به بهره‌برداری از تأسیسات و تشکیلات در حوزه‌های کاربری و اقدامات گوناگون در زمینه‌های متنوعی از صنایع و خدمات است. همچنین در این خصوص باید به نقش نهادهای تصمیم‌گیر

بهره‌برداری از واحد دوم هوا شرکت دماوند انرژی عسلویه این طرح با سرمایه‌گذاری ۷۵ میلیون دلاری توسط شرکت‌های صنایع پتروشیمی خلیج فارس، شستان و گسترش نفت و گاز پارسین منجر به تأمین اکسیژن واحدهای متانول فاز ۲ عسلویه و افزایش تولید متانول شده است

گفته دولت

ویژه‌نامه وزارت نفت

ایران

شهریور ۱۴۰۲

ایران جهت احداث طرح‌ها و مجتمع‌های پتروشیمی از آغاز تا کنون از منابع داخلی و خارجی حدود ۸۵ میلیارد دلار بوده است. طرح‌های در دست اجرای صنعت پتروشیمی ظرفیت حدود ۷۰ میلیارد دلار جذب سرمایه را دارند.

تسریع در فرایند تکمیل زنجیره ارزش صنعت پتروشیمی و توسعه پایین‌دست آن نیازمند سرمایه‌گذاران خرد و کلان و داخلی و خارجی است تا ارز و ریال طرح‌های کوچک و بزرگ را به فراخور تأمین نمایند.

• مشاوره تأمین مالی بر اساس انعقاد قرارداد با شرکت سبذگردان اعتبار

- پیگیری تأسیس شرکت پروژه با لحاظ نمودن نقش حاکمیتی شرکت ملی صنایع پتروشیمی و ایجاد صندوق مادر پروژه صنعت پتروشیمی
- تشکیل کارگروه تأمین مالی صنعت پتروشیمی
- برگزاری جلسات تخصصی با رؤسای سابق سازمان بورس و معاون صندوق توسعه ملی

- اصلاح فرایند صدور مجوز موافقت اصولی طرح‌های صنعت پتروشیمی
- بررسی امکان توسعه مشارکت مردم در صنعت پتروشیمی با ترویج الگوهای اسلامی مشارکت و تأمین مالی
- انعقاد تفاهمنامه همکاری با مناطق آزاد، تجاری، صنعتی و ویژه اقتصادی و اقدام برای تهیه نقشه راه همکاری‌های متقابل در راستای جذب سرمایه‌گذاری و حمایت از توسعه صنایع پتروشیمیایی، پتروپالایشگاهی، واحدهای پایین دستی و خوشه‌های صنعتی و همچنین توسعه متوازن و هدفمند صنایع مذکور در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به منظور افزایش صادرات محصولات، جلوگیری از خام‌فروشی و کاهش واردات محصولات استراتژیک پتروشیمی

بازگشت ارز حاصل از صادرات شرکت‌های پتروشیمی به چرخه اقتصادی کشور

در سال ۱۴۰۰ مجتمع‌های تولیدی پتروشیمی در مجموع ۱۴/۸ میلیارد دلار فروش صادراتی داشته‌اند که با نظارت‌ها و پیگیری‌های دقیق به عمل آمده توسط کارگروه پایش ارزی شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران، ۸۵ درصد مبلغ فوق معادل ۱۲/۷ میلیارد دلار مستقیماً در سامانه ارزی نیما به فروش رسیده و ۱۵ درصد دیگر عمدتاً به مصرف هزینه‌های تولید محصول، تأمین تجهیزات، بازپرداخت تسهیلات ارزی دریافتی شرکت صادرکننده و بخشی از آن نیز به صورت تهاتری در اختیار سایر شرکت‌ها و طرح‌های پتروشیمی فاقد درآمد ارزی قرار گرفته است. بدین ترتیب، شرکت‌های پتروشیمی ضمن بازگشت صددرد درآمد صادراتی خود به چرخه اقتصاد کشور، در مجموع موفق به ایفای ۱۵۵ درصد تعهد ارزی سالیانه و تأمین حدود ۲۴ درصد نیاز ارزی کشور گردیده‌اند که تا آن سال بی‌سابقه بوده است.

همچنین در سال ۱۴۰۱ نیز مجتمع‌های تولیدی پتروشیمی در مجموع ۱۶/۰۲ میلیارد دلار فروش صادراتی داشته‌اند که با نظارت‌ها و پیگیری‌های دقیق به عمل آمده توسط کارگروه پایش ارزی شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران، حدود ۹۱ درصد

اختلاف قیمت محصولات و خوراک این طرح‌ها به میزان ۲/۴ میلیارد دلار برآورد می‌شود که با فرض هزینه‌کرد ۲۰ درصد از آن به عنوان هزینه‌های جاری بهره‌برداری، می‌توان ارزش افزوده ۴۶ درصدی برای مجموع طرح‌های زنجیره ارزش محاسبه کرد. اشتغالزایی این طرح‌ها نیز در دوره ساخت حدود ۲۳ هزار نفر خواهد بود.

طرح‌های فوق بر اساس دسترسی هلدینگ‌ها به خوراک‌های مورد نیاز، در قالب طرح‌های ملی خودکفایی به آنها ابلاغ شده است و تعدادی از هلدینگ‌ها برای سرمایه‌گذاری در این زمینه پیش‌قدم شده‌اند.

در حال حاضر ۳۴ موافقتنامه اصولی به ظرفیت بیش از ۵ میلیون تن در سال برای طرح‌های زنجیره ارزش صادر شده است و ۷ طرح دیگر نیز منتظر ورود سرمایه‌گذاران جدید هستند.

پژوهش و فناوری، توسعه کسب‌وکارهای دانش‌بنیان و ساخت داخل

- شرکت پژوهش و فناوری پتروشیمی: توسعه دانش فنی صنعت پتروشیمی و بومی‌سازی کاتالیست‌های مورد نیاز صنعت پتروشیمی کشور
- شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران در راستای اجرای سیاست‌های کلان و نقش‌آفرینی دانش و فناوری پیشرفته در همه عرصه‌های تولید صنعت پتروشیمی به منظور توسعه دانش فنی، کاهش هزینه‌های تولید، افزایش بهره‌وری، ارتقای کیفیت محصولات، رقابت‌پذیر شدن تولیدات در بازارهای جهانی و کاهش قیمت تمام‌شده محصولات از طریق شرکت پژوهش و فناوری پتروشیمی از شرکت‌های زیرمجموعه فعالیت می‌کند که از جمله آنها امضای ۲۳ قرارداد و تفاهمنامه همکاری در حوزه تولید دانش‌های فنی، کاتالیست‌ها و مواد شیمیایی با شرکت‌های داخلی است.
- شرکت پژوهش و فناوری پتروشیمی متعدد شده است تا پایان دولت سیزدهم همه کاتالیست‌های مورد نیاز صنعت پتروشیمی را با کمک شرکت‌های دانش بنیان

مبلغ فوق معادل ۱۴/۵۵ میلیارد دلار مستقیماً در سامانه ارزی نیما به فروش رسیده و ۹ درصد دیگر عمدتاً به مصرف هزینه‌های تولید محصول، تأمین تجهیزات، بازپرداخت تسهیلات ارزی دریافتی شرکت صادرکننده و بخشی از آن نیز به صورت تهاتری در اختیار سایر شرکت‌ها و طرح‌های پتروشیمی فاقد درآمد ارزی قرار گرفته است.

مجتمع‌های تولیدی این صنعت ارزش‌آفرین توانستند در ۳ ماهه نخست سال ۱۴۰۱، در مجموع ۱۰/۸ میلیارد دلار فروش صادراتی داشته باشند که از این میزان ۸/۴ میلیارد دلار در سامانه ارزی نیما به فروش رسیده است.

راهبرد صنعت پتروشیمی؛ تکمیل زنجیره ارزش

شرکت ملی صنایع پتروشیمی در راستای شناسایی فرصت‌های سرمایه‌گذاری و معرفی آنها و نیز تسهیل یا اجرای آن فرصت‌ها در آینده، اقدام به مطالعه زنجیره ارزش صنعت پتروشیمی و ارائه فرصت‌های ورود برای سرمایه‌گذاران در جهت اهداف ذیل نموده است:

- افزایش ارزش افزوده و بالطبع، درآمدزایی بیشتر برای بخش خصوصی و دولت
- کاهش خام و نیمه‌خام فروشی
- رفع نواقص موجود در زنجیره ارزش کشور برای کاهش واردات
- خودکفایی در تأمین بازار داخلی و افزایش تاب‌آوری
- کاهش ارزیابی اشتغالزایی
- تنوع‌بخشی سبد محصولات و در نتیجه مقاصد صادراتی.

نتایج این مطالعه در قالب طرح‌های زنجیره ارزش صنعت پتروشیمی به صورت ۲۰ بسته در پنج زنجیره پروپیلن، متانول، اتیلن، آروماتیک و بوتیلن به مجموع ظرفیت اسمی ۳/۸ میلیون تن در سال با سرمایه‌گذاری ۴/۲ میلیارد دلار و با قابلیت تولید سالانه ۴/۴ میلیارد دلار از انواع محصولات پایین‌دستی ارائه شده است.

در سال ۱۴۰۱ نیز مجتمع‌های تولیدی پتروشیمی در مجموع ۱۶/۰۲ میلیارد دلار فروش صادراتی داشته‌اند که با نظارت‌ها و پیگیری‌های دقیق به عمل آمده توسط کارگروه پایش ارزی شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران، حدود ۹۱ درصد مبلغ فوق معادل ۱۴/۵۵ میلیارد دلار مستقیماً در سامانه ارزی نیما به فروش رسید

نقشه دولت

ویژه‌نامه وزارت نفت

ایران

شهریور ۱۴۰۲

مالی NPC جهت توسعه زیرساخت‌ها و طرح‌های راهبردی از محل ۷۰ درصد واگذاری‌ها از محل مالیات مواد نیمه‌خام پتروشیمی می‌تواند از این جمله محسوب شود.

از سوی دیگر تأمین سرمایه مورد نیاز جهت طرح‌های توسعه‌ای، اولویت‌بندی طرح‌های پتروشیمی در تأمین مالی؛ تشکیل صندوق‌های پروژه و صندوق‌های سرمایه‌گذاری ویژه پتروشیمی، استفاده از سرمایه‌های مردمی با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی (بوس)، انتشار اوراق مشارکت با نهاد واسط مالی (SPV)، تأمین منابع مالی از منابع خارجی مانند اعتبارات توافق همکاری ایران و چین، اعطای مجوز اجرای طرح‌های پتروشیمی به سرمایه‌گذاران خارجی (FDI) نیز از دیگر انتظارات این صنعت از مراجع مزبور است. صنعت پتروشیمی انتظار دارد مراجع کلان تصمیم‌گیری در کشور، امکانات و تسهیلات لازم برای دسترسی به دانش‌های فنی مورد نیاز توسعه را فراهم آورده و انتقال فناوری از طریق خرید واحدهای دست دوم یا فعال‌سازی پایگاه‌های کوچک در کشورهای چین و هند را به منظور پایش تکنولوژی و رشد بازار در دستور کار قرار دهند.

لازم به ذکر است که مشکلات حمل و نقل دریایی و بیمه، تنوع‌بخشی به بازار تمرکززدایی از بازار چین به بازارهای منطقه‌ای و کشورهای همسایه، تسهیل خرید کشتی توسط شرکت‌های پتروشیمی و تمرکز در تصمیم‌گیری‌های بازرگانی و اقدام غیرمتمرکز برای فروش نیز از دیگر انتظارات این صنعت است.

در کنار اینها باید به مشکلات نقل و انتقال ارز، استفاده از شرکت‌های واسطه - افزایش هزینه‌ها - و مذاکره با دستگاه‌ها و وزارتخانه‌ها به منظور تهاثر کالاها (لزوم همکاری بانک مرکزی) - پنجره واحد تهاثر نیز اشاره کرد. این در حالی است که ناپایداری و کمبود برخی از خوراک‌ها در حال حاضر این صنعت را با مشکلاتی مواجه کرده است. به همین خاطر انتظار می‌رود سرمایه‌گذاری در بالادست توسط شرکت‌های نفت و گاز و تسهیل شرایط مشارکت بخش خصوصی و هلدینگ‌های پتروشیمی به منظور توسعه بالادست و اختصاصاً اولویت دادن به تأمین خوراک پتروشیمی و اقدامات عملی در سایر بخش‌ها برای صرفه‌جویی (بخش خانگی) به شکل مناسبی از جمله انتظارات این صنعت محسوب شود.

در حوزه عدم توازن در ظرفیت‌های ایجاد شده - عدم توسعه زنجیره ارزش نیز اعطای معافیت مالیاتی به درآمدهای حاصل از فروش‌های بین‌مجمعی، اصلاح آیین‌نامه تخفیف پلکانی خوراک جهت تشویق توسعه زنجیره ارزش، اولویت‌بخشی به تأمین نیاز داخلی (زنجیره ارزش) نسبت به صادرات محصولات نیمه‌خام از طریق سازمان توسعه‌ای، اعطای مجوز مدیریت خوراک‌های بین‌مجمعی به شرکت ملی صنایع پتروشیمی (توزیع مزیت‌های رقابتی در طول زنجیره) و معافیت مالیاتی خوراک‌های بین‌مجمعی جهت توسعه زنجیره ارزش نیز به نفع این صنعت در قالب تصمیم‌گیری‌های کلان اتخاذ شود.

صنعت پتروشیمی نموده است که اقدامات متعددی در راستای شناسایی و انعقاد قرارداد همکاری با شرکت‌های دانش بنیان انجام شده است که از آن جمله می‌توان به احصای نیازمندی‌های مجتمع‌ها و طرح‌های صنعت پتروشیمی و شناسایی توانمندی‌های شرکت‌های دانش بنیان و به‌هم‌رسانی عرضه و تقاضا، تعداد ۱۰۷ شرکت دانش بنیان شناسایی شده در سال ۱۴۰۰ و ۲۳۴ شرکت دانش بنیان در سال ۱۴۰۱ در حوزه اجرا و ساخت تجهیزات داخل اشاره کرد. سایر اقدامات انجام شده در این خصوص به شرح زیر است:

روابط بین‌الملل

در این حوزه می‌توان به توسعه روابط و گسترش همکاری با فدراسیون روسیه (از جمله تنظیم قراردادهای فروش کاتالیست و ارائه خدمات پشتیبانی و مشاوره با کشور روسیه)، توسعه روابط و گسترش همکاری با جمهوری ازبکستان و توسعه روابط و گسترش همکاری با جمهوری ارمنستان (از جمله تأمین تجهیزات و قطعات مورد نیاز طرح‌ها و مجتمع‌های پتروشیمی ارمنستان) اشاره کرد. همچنین می‌توان به توسعه روابط و گسترش همکاری با هندوستان، پاکستان، با کشورهای شرق دور، صربستان، تدوین برنامه توسعه همکاری‌های اقتصادی و تجاری با قاره آفریقا و تشکیل کمیسیون اقتصادی ستاد آفریقا و اقدامات دیگر اشاره کرد.

انتظارات صنعت پتروشیمی از نظام اقتصادی و صنعتی و مراجع کلان تصمیم‌گیری کشور

طبعاً صنعت پتروشیمی با این درجه از اهمیت و منافعی که نصیب اقتصاد کشور می‌کند، انتظاراتی را از نظام اقتصادی و مراجع تصمیم‌گیر کشوری دارد. از این جمله می‌توان به اصلاح اساسنامه شرکت ملی صنایع پتروشیمی به منظور تبیین و تدوین کارکردهای سازمان توسعه‌ای تخصصی صنعت پتروشیمی و جلوگیری از موازی‌کاری بین وزارت صمت و وزارت نفت اشاره کرد. در عین حال لزوم اطلاع دقیق و هماهنگی در توسعه منابع بالادست پتروشیمی و تأمین

داخلی‌سازی کند و در وضعیت فعلی بیش از ۸۵ درصد کاتالیست‌ها بومی‌سازی شده است. این شرکت در زمینه توسعه دانش فنی و بومی‌سازی کاتالیست پروژه‌هایی به شرح زیر در دست اجرا دارد:

- پنج پروژه در دست اجرا برای دستیابی به بهبود دانش فنی تولید الفین از شکست حرارتی
- چهار پروژه برای دستیابی به بهبود دانش فنی تولید آمونیاک
- شرکت پژوهش و فناوری پتروشیمی برای بومی‌سازی و تولید کاتالیست‌ها و آغازگرهای پرمصرف صنعت نفت با برخی از تولیدکنندگان کاتالیست و پراکساید همکاری می‌کند که باتوجه به زیرساخت‌های موجود در کارخانه شرکت تولیدکننده، نوع کاتالیست و پراکساید برای همکاری و تولید انبوه آن انتخاب می‌شود. در حال حاضر بخش قابل توجهی از کاتالیست‌های مندرج در سند کاتالیست شامل ۲۰ نوع از مهم‌ترین و پرمصرف‌ترین کاتالیست‌های صنعت نفت ایران توسط شرکت‌های کاتالیست‌ساز در داخل کشور در حال تولید است.

توجه به شرکت‌های دانش بنیان

اقدامات متعددی در شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران در راستای شناسایی و انعقاد قرارداد همکاری با شرکت‌های دانش بنیان انجام شده است که از آن جمله می‌توان به احصای نیازمندی‌های مجتمع‌ها و طرح‌های صنعت پتروشیمی و شناسایی توانمندی‌های شرکت‌های دانش بنیان و به‌هم‌رسانی عرضه و تقاضا، تعداد ۱۰۷ شرکت دانش بنیان شناسایی شده در سال ۱۴۰۰ و ۲۳۴ شرکت دانش بنیان در سال ۱۴۰۱ در حوزه اجرا و ساخت تجهیزات داخل اشاره کرد.

مرکز نوآوری و خودکفایی صنعت پتروشیمی

شرکت ملی صنایع پتروشیمی بنا به ضرورت تمرکز بر توسعه ساخت داخل، توانمندسازی شرکت‌های دانش بنیان و به‌هم‌رسانی کسب‌وکارهای این حوزه اقدام به تأسیس مرکز نوآوری و خودکفایی

اقدامات متعددی در راستای شناسایی و انعقاد قرارداد همکاری با شرکت‌های دانش بنیان انجام شده است که از آن جمله می‌توان به احصای نیازمندی‌های مجتمع‌ها و طرح‌های صنعت پتروشیمی و شناسایی توانمندی‌های شرکت‌های دانش بنیان و به‌هم‌رسانی عرضه و تقاضا، تعداد ۱۰۷ شرکت دانش بنیان شناسایی شده در سال ۱۴۰۰ و ۲۳۴ شرکت دانش بنیان در سال ۱۴۰۱ در حوزه اجرا و ساخت تجهیزات داخل اشاره کرد

گفته دولت

ویژه‌نامه وزارت نفت

ایران

شهریور ۱۴۰۲

راهبرد جدید دیپلماسی انرژی ایران رویکردها و نتایج

افشین جوان

سرپرست نمایندگی ایران در هیأت
عامل اوپک و مجامع انرژی

توسعه ارتباطات و تعاملات در تمامی سطوح از کارشناسی تا وزارتی در سازمان‌های بین‌المللی فعال در حوزه انرژی را باید یک اصل مهم در پیشبرد دستاوردها و راهبردهای دیپلماسی انرژی در وزارت نفت در دولت سیزدهم به شمار آورد. در راستای تحقق وعده‌های کیفی و راهبردی وزارت نفت در حوزه دیپلماسی انرژی، راهبرد جدید کشورمان در عرصه تحولات و فعالیت‌های سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک)، مجمع کشورهای صادرکننده گاز (GECF)، مجمع بین‌المللی انرژی (IEF) و حوزه تغییر اقلیم مبتنی بر مؤلفه‌ها و رویکردهای مشخصی دنبال شده است.

برخی از مهمترین این رویکردها را می‌توان به شرح ذیل ارائه کرد:

- الف) سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک)
- مشارکت فعال در تصمیمات اجلاس کنفرانس اوپک و اجلاس اوپک پلاس در زمینه تحولات بازار نفت
- در چهارچوب کنفرانس وزارتی اوپک، تعامل سازنده با وزیران سایر کشورهای عضو در زمینه فعالیت‌ها و برنامه‌های سازمان و دبیرخانه، تحولات بازار جهانی نفت و همکاری با تولیدکنندگان غیراوپک، از مهمترین مؤلفه‌های راهبرد جدید دیپلماسی انرژی ایران از زمان روی کار آمدن دولت سیزدهم بوده است. جمهوری اسلامی ایران به رغم معافیت از توافق کاهش تولید اوپک پلاس به دلیل تحریم‌های ظالمانه و یکجانبه آمریکا، همواره به شکل مؤثر و فعال در اجلاس‌های وزارتی اوپک پلاس شرکت کرده و توانسته است نقطه نظرات و دیدگاه‌های خود در زمینه تحولات بازار نفت و تصمیمات مقتضی با آن را در عالی‌ترین سطح در اجلاس وزارتی مطرح و پیگیری کند. در این زمینه، همراهی و حمایت از تصمیمات اوپک پلاس برای جلوگیری از برهم خوردن ثبات نسبی حاکم بر بازار، از جمله مهمترین اثرگذاری‌های هیأت نمایندگی کشورمان در اجلاس‌های وزارتی اوپک پلاس در یک سال گذشته بوده است.

پیشبرد دیپلماسی انرژی در سمینار اوپک

وزیرنفت به عنوان یکی از سخنرانان اصلی در دومین نشست وزارتی روز اول هشتمین سمینار بین‌المللی اوپک با عنوان «سرمایه‌گذاری، تأمین مالی و راهبردهای رشد فراگیر نفت» شرکت کرد و به تبیین اصول و مؤلفه‌های دیپلماسی انرژی کشور در دولت سیزدهم پرداخت. تأکید بر ضرورت سیاست‌زدایی از تصمیمات و اقدامات جهانی در بازارهای نفت و انرژی، افزایش ظرفیت تولید و صادرات

تحولات بازار گاز و انتقال به داخل کشورمان از طریق اعزام نیروهای کارآمد به دبیرخانه مجمع و کسب سمت‌های کارشناسی و کلیدی دبیرخانه مجمع.

ج) مجمع بین‌المللی انرژی (IEF)

با عضویت در مجمع بین‌المللی انرژی، گفت‌وگوهای مستمر میان کشورهای تولیدکننده و مصرف‌کننده انرژی عضو مجمع و همچنین کشورهای ترانزیت‌کننده انرژی تسهیل شده است. تلاش جمهوری اسلامی ایران در خلال نشست‌های گوناگون مجمع بین‌المللی انرژی با هدف امنیت عرضه و تقاضا و دفاع از منافع کشور تعریف شده است و با هدف ارتقای سطح مصرف گاز طبیعی نمایندگان کشورمان در جلسات هیأت اجرایی مجمع بین‌المللی انرژی، همواره لزوم سرمایه‌گذاری در بخش گاز را مورد تأکید قرار داده‌اند.

د) حوزه تغییر اقلیم

دبیرخانه کارگروه تغییر اقلیم در اختیار مدیریت کل امور اوپک و روابط با مجامع انرژی وزارت نفت است. در این راستا، طی دو سال فعالیت دولت سیزدهم، نمایندگان وزارت نفت در مذاکرات جهانی اقلیمی در چهارچوب کنوانسیون تغییر اقلیم سازمان ملل (UNFCCC) و موافقت‌نامه پاریس که اکنون گذار سریع‌تر به انرژی پاک را با هدف کنترل گرمایش جهانی هدف‌گذاری کرده است، مشارکت داشته‌اند.

وزارت نفت علاوه بر حضور و مشارکت در جلسات بین‌المللی مرتبط، به‌طور مستمر تحولات بین‌المللی انرژی و اقلیمی را رصد و تحلیل می‌کنند. نمایندگان این وزارتخانه در مجامع و محافل بین‌المللی با همراهی سایر اعضای اوپک و مجمع کشورهای صادرکننده گاز (GECF) سعی کرده‌اند فناوری‌های کربن‌زدایی، نفت و گاز بخشی از راه‌حلی باشد که به توسعه پایدار، همراه با حفظ امنیت انرژی و دسترسی همگان به انرژی مدرن و مقرون به صرفه منتهی شود.

به طور مشخص در فرایند تصمیم‌سازی‌های آتی در حوزه تغییر اقلیم مشارکت مطلوبی از جانب وزارت نفت کشورمان صورت گرفته و در این رابطه تلاش شد همسو با مواضع مشترک اعضای اوپک، گزارش‌های ارزیابی از نگاه علمی و کارشناسی شده به ابعاد و نگرانی‌های کشورهای کشور در خصوص آثار و تبعات تغییر اقلیم، نیازهای مالی و فناوری و نیز تأثیرات اجرای سیاست‌های مقابله با تغییرات اقلیمی بر کشورهای صادرکننده نفت، پرداخته شود. وزارت نفت همچنین توانسته است از امکانات و ظرفیت‌های دبیرخانه اوپک و دبیرخانه مجمع کشورهای صادرکننده گاز برای ارتقای دانش و تبادل تجربیات در زمینه مذاکرات جهانی تغییر اقلیم، مواجهه با سیاست‌های اقلیمی افراطی و هم‌اندیشی در قالب کارگاه‌های تخصصی از جمله توسعه هیدروژن استفاده مؤثری کند.

به‌علاوه، دبیرخانه کارگروه تغییر اقلیم وزارت نفت با هدف انجام بررسی‌ها و ارزیابی‌های علمی اقلیمی در موضوعاتی نظیر گذار جهانی انرژی، سازگاری با اقلیم، تبعات سیاست‌های اقلیمی جهان و راهکارهای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای در صنعت نفت، بهره‌گیری از ظرفیت‌های علمی موجود در وزارت نفت و نیز دانشگاه‌های صنعتی شریف و دانشگاه تهران را در دستورکار قرار داده است.

نفت و گاز ایران به رغم محدودیت‌های ایجاد شده ناشی از تحریم‌های ظالمانه، جذب سرمایه‌گذاری‌های جدید برای توسعه بخش‌های بالادستی و پایین‌دستی صنایع نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی، توسعه همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی در حوزه نفت و انرژی و برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری در زمینه بهینه‌سازی و توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر به‌عنوان مهم‌ترین مؤلفه‌های راهبرد دیپلماسی انرژی ایران برجسته شد. همچنین در حاشیه این سمینار، دیدارهای دوجانبه با وزیران نفت و انرژی عربستان سعودی، امارات متحده عربی، عراق، مصر، گینه استوایی (رئیس کنفرانس وزارتی اوپک) و دبیران کل مجمع کشورهای صادرکننده گاز (GECF) و مجمع بین‌المللی انرژی (IEF) در فضایی بسیار سازنده برگزار شد و توسعه مناسبات سیاسی و اقتصادی بویژه در بخش انرژی مورد استقبال و تأکید وزیران کشورهای فوق الذکر قرار گرفت.

مشارکت مؤثر در جلسات مدیریت

افزون بر اجلاس‌های وزارتی، نمایندگان وزارت نفت در راستای اجرای راهبرد جدید دیپلماسی انرژی کشور نقشی فعال و مؤثر در جلسات اوپک در سطح مدیریتی (هیأت عامل و کمیسیون اقتصادی اوپک) و رویدادهای کارشناسی داشته‌اند.

ب) مجمع کشورهای صادرکننده گاز (GECF)

استفاده بهینه از ظرفیت‌های مجمع کشورهای صادرکننده گاز از طریق دبیرخانه مجمع و شرکت مؤثر در اجلاس‌های سران و وزرای مجمع به منزله ابزاری کارآمد برای گسترش روابط چند جانبه و دوجانبه با کشورهای عضو دائم و ناظر مجمع به منظور نیل به اهداف تعریف شده در دیپلماسی انرژی به منظور حفظ و ارتقای منافع ملی کشور. ایجاد مسیری برای دسترسی به آخرین منابع علمی و تحقیقی در خصوص آخرین

نقشه دولت

ویژه‌نامه
وزارت نفت

ایران

شهریور ۱۴۰۲

اصلاح رابطه مالی دولت و شرکت ملی نفت ایران

■ سجاد خلیلی ■

معاون وزیر نفت در نظارت بر منابع هیدروکربوری

یکی از مصادیق سیاست‌های ابلاغی برنامه هفتم رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله‌العالی) با اولویت پیشرفت اقتصادی توأم با عدالت، اصلاح ساختار بودجه دولت از طریق شفاف‌سازی و ضابطه‌مند کردن درآمدها و هزینه‌های شرکت ملی نفت ایران و سایر شرکت‌های دولتی در بودجه است. این موضوع در سند تحول دولت مردمی و برنامه کلی اصلاح ساختاری بودجه عمومی سازمان برنامه و بودجه و در قالب موضوع اصلاح رابطه مالی دولت و شرکت ملی نفت ایران در دستور کار قرار گرفته و مجلس شورای اسلامی نیز از سال ۱۳۹۸ تا سال ۱۴۰۱ در قوانین بودجه سالیانه، دولت و وزارت نفت را مکلف به اصلاح رابطه مالی کرده است. از جمله موانع و مشکلات رابطه مالی کنونی دولت و شرکت ملی نفت، نکول شدن تعهدات و بدهی‌های شرکت ملی نفت ایران، ضرورت بازسازی و نوسازی تأسیسات، نیاز به سرمایه‌گذاری در سال‌های آتی و پاسخگو نبودن رابطه مالی کنونی و عدم تناسب سهم درآمدی با هزینه‌های واقعی شرکت ملی نفت ایران است که عدم حل و فصل آنها مشکلات بیشتری را در آینده به دنبال خواهد داشت.

نکول شدن تعهدات و بدهی‌های شرکت ملی نفت ایران: با توجه به مضایق بودجه-ای و ناتراز بودن رابطه مالی کنونی، صنعت نفت برای ادامه حیات و توسعه میادین مشترک در ۲۰ سال اخیر نسبت به اخذ وام در قالب‌های مختلف از بانک مرکزی، صندوق توسعه ملی، صندوق ذخیره ارزی، صندوق-های انرژی، انتشار اوراق و تسهیلات بانکی اقدام کرده که در حال حاضر بازپرداخت اصل و فرع این بدهی‌ها و تعهدات، به میزانی رسیده که از توان شرکت ملی نفت ایران خارج است.

ضرورت بازسازی و نوسازی تأسیسات: در حال حاضر متوسط عمر تأسیسات نفتی در دنیا حدود ۲۵ تا ۳۰ سال برآورد می‌شود در حالی که متوسط عمر عموم تأسیسات نفتی شرکت ملی نفت ایران بیش از ۵۰ سال است که با توجه به عدم بازسازی و نوسازی تأسیسات صنعت نفت در سالیان گذشته، این صنعت هم‌اکنون مستعد اتفاقات و حوادث نگران‌کننده است.

برای پیشگیری از هرگونه تلفات و آسیب‌های جانی، آسیب‌های زیست‌محیطی، کاهش راندمان تولید و همچنین کاهش تولید نفت و گاز، این بخش صنعت نفت نیازمند سرمایه‌گذاری ۱۷/۵ میلیارد دلاری در ۵ سال آینده است که با قواعد رابطه مالی کنونی قابل تأمین نیست. نیاز به سرمایه‌گذاری در سال‌های آتی: تشدید مشکلات ناشی از تحریم‌های اقتصادی و عدم دسترسی به سرمایه‌گذاری خارجی و عدم کفاف منابع داخلی شرکت ملی نفت ایران برای پوشش کامل هزینه‌های جاری و سرمایه‌ای و همچنین افزایش حجم بدهی‌های این شرکت و روند افزایشی آن در سال‌های اخیر، باعث عدم دستیابی به توان واقعی میادین نفتی و گازی کشور طی سال‌های آینده خواهد شد. پاسخگو نبودن رابطه مالی کنونی و عدم تناسب سهم درآمدی با هزینه‌های واقعی: رابطه مالی کنونی مبتنی بر سهم ۱۴/۵ درصد از نفت و میعانات صادراتی برای شرکت ملی نفت ایران است. مشخصاً این میزان به هیچ‌وجه پاسخگوی نیازهای واقعی شرکت مذکور برای پوشش هزینه‌های ششگانه مندرج در جزء ۲ بند (ص) تبصره (۱) قانون بودجه ۱۴۰۱ (ذیل

شش حوزه «هزینه‌های جاری و سرمایه-ای»، «عملیات صادرات»، «بازپرداخت اصل و فرع بدهی و تعهدات»، «نوسازی تأسیسات و تجهیزات»، «اکتشاف، پژوهش و فناوری» و «هزینه‌های بالاسری و ستادی وزارت نفت» نیست. علاوه بر این، دونرخی بودن قیمت صادراتی و مصوب داخلی نفت خام سبب می‌شود درآمد شرکت ملی نفت ایران به مراتب کمتر از ۱۴/۵ درصد ارزش واقعی نفت و گاز تولیدی شود. موضوع اصلاح رابطه مالی در قالب قانون بودجه سال ۱۴۰۱ به «بازپرداخت اصل و فرع بدهی و تعهدات از جمله تعهدات سرمایه‌ای و بیع متقابل بر اساس برنامه تدوین شده‌ای که به تصویب هیأت عالی نظارت بر منابع نفتی می‌رسد» اشاره دارد، که در این خصوص نشست هجدهم هیأت عالی برگزار و پیشنهادهای مورد نظر جهت استحضار و ارائه طریق خدمت مقام معظم رهبری ارسال شد.

قابل ذکر است که در اجرای تکالیف ابلاغی بند مذکور، گزارش تفصیلی شامل مجموعه تعهدات شرکت ملی نفت ایران، که در طول سنوات گذشته تاکنون در جهت اجرای طرح و پروژه‌های سرمایه‌ای در حوزه نفت ایجاد شده، جهت تصویب شورای اقتصاد ارائه گردید.

در نهایت پیش‌نویس ارسالی مورد تصویب شورای اقتصاد قرار نگرفت و این تکلیف از قانون بودجه سال ۱۴۰۲ حذف شد. از طرفی با توجه به اهمیت مبحث اصلاح رابطه مالی دولت و شرکت ملی نفت ایران، موضوع در لایحه برنامه هفتم توسعه و سند تحول دولت مردمی در دست بررسی و پیگیری است. لازم به ذکر است تمامی تسهیلات دریافت شده و دیون و تعهدات ایجاد شده در تعهد شرکت ملی نفت ایران، صرفاً در جهت اجرای طرح‌های نگهداشت و توسعه میادین نفت و گاز، خصوصاً میادین مشترک پارس جنوبی و غرب کارون، در شرایط تحریمی سنوات اخیر مصروف شده که با توسعه و بهره‌برداری از آن، عواید حاصل از فروش داخلی و صادراتی نصیب کشور می‌شود. با توجه به موارد فوق، یکی از سناریوهای بهینه و راهکار اجرایی جهت برون‌رفت از مشکلات موجود، پرداخت دستمزد به شرکت ملی نفت ایران به ازای

هر بشکه نفت یا هر متر مکعب گاز تولیدی، بسته به مستقل/مشترک و دریایی/خشکی بودن میدان است. دستمزد می‌تواند ثابت بوده و یا با توجه به قیمت نفت ضریب تعدیل به آن اعمال شده و متغیر باشد.

لازم به ذکر اینکه دستمزد ثابت پیشنهادی وزارت نفت به شورای اقتصاد در شهریور ۱۴۰۱ به میزان ۸/۷۱ الی ۱۷/۰۷ دلار/بشکه برای میادین نفتی و ۲/۸۴ الی ۴/۱۰ سنت/مترمکعب برای میادین گازی بوده است.

سناریو بهینه دیگر تخصیص سهم ۱۴/۵ درصدی از حجم نفت خام و میعانات گازی تولیدی در خروجی واحدهای بهره‌برداری و پالایشگاه‌های گازی بوده که تا میزان قابل قبولی می‌تواند منابع مالی لازم جهت توسعه و ازدیاد برداشت میادین، نوسازی و بازسازی تأسیسات فرسوده و بازپرداخت بدهی‌های شرکت ملی نفت ایران را تأمین کرده و از طرفی سبب عدم تطویل فرایند وصول مطالبات شرکت مذکور از دولت شود. براین اساس پیشنهاد می‌شود رابطه مالی جدید در قالب صدور پروانه توسط وزارت نفت برای شرکت ملی نفت ایران با در نظر گرفتن ضوابط مالی اجرایی شود.

این روش می‌تواند جایگزین انعقاد قرارداد فیما بین وزارت نفت و شرکت ملی نفت ایران شود. با عنایت به موارد فوق الذکر از آنجایی که کشور ایران جایگاه نخست در حجم ذخایر نفت و گاز دنیاست و پتانسیل رشد تولید بالایی از منابع مذکور را دارد و از طرفی بهره‌برداری بهینه و به‌موقع از منابع هیدروکربوری سبب رشد تولید خواهد شد، بنابراین برای دستیابی به این مهم تنظیم رابطه مالی اصولی و دائمی ضروری بوده تا بر اساس آن شرکت ملی نفت ایران بتواند ضمن پاسخگویی، آزادی عمل لازم را برای تدوین راهبردها و تسریع در اجرایی شدن برنامه‌ها و اهداف تولیدی تعیین شده در سند چشم‌انداز را کسب کند.

همچنین خارج کردن بودجه شرکت ملی نفت ایران از بودجه سالیانه کشور و پرداخت سهم شرکت مذکور از ارزش واقعی تولید و تنظیم رابطه مالی پایدار طبق سناریوهای بهینه فوق‌الذکر از الزامات مهم افزایش تولید است که نهایتاً منتج به بهره‌مندی بیشتر کشور از منابع نفتی خواهد شد.

برای پیشگیری از هرگونه

تلفات و آسیب‌های

جانی، آسیب‌های

زیست‌محیطی، کاهش

راندمان تولید و همچنین

کاهش تولید نفت و گاز،

این بخش صنعت نفت

نیازمند سرمایه‌گذاری

۱۷/۵ میلیارد دلاری در

۵ سال آینده است که با

قواعد رابطه مالی کنونی

قابل تأمین نیست

نفته دولت

ویژه‌نامه
وزارت نفت

ایران

شهریور ۱۴۰۲

ابزارهای نوین در تأمین مالی پروژه‌های صنعت نفت

متخصصان اقتصادی، فنی، حقوقی و فقهی سیاستگذاری‌های لازم بر گسترش و استفاده هر چه بیشتر از این ابزار به عمل آید.

انتشار اوراق مالی اسلامی (صکوک)

این ابزار، ضمن سازگاری با اصول فقهی و رفع شبهات ربوی بودن که در مورد فاینانس مطرح می‌شود، به عنوان روشی کارا در تأمین مالی پروژه‌ها مطرح شده است. البته لازم به ذکر است که شرکت ملی نفت ایران در سال‌های اخیر تجارب موفق‌تری در خصوص به کارگیری این روش رویداد، نظیر انتشار اوراق مشارکت، منفعت و سلف جهت تأمین مالی طرح‌ها و پروژه‌های خود داشته است. مهمترین چالشی که در به کارگیری این ابزار می‌توان مطرح کرد، عدم تناسب ابزار مورد استفاده با نیاز و خواسته بانکی است. به عبارت دیگر، استفاده از این اوراق الزامات و محدودیت‌هایی از جمله تعیین و تأیید سود یا زیان واقعی طرح، توسط شرکت واسط و ارتباط تنگاتنگ فرایند اجرا با تأمین مالی در جهت حفظ حقوق تأمین مالی کنندگان را در پی دارد. در حالی که به دلیل محیط متغیر اجرا، تنظیم نقشه راه ثابت اولیه امکان‌پذیر نبوده و تغییرات بعدی باید به تأیید امین برسد. علاوه بر این نظام تصمیم‌گیری در این صنعت، به اندازه کافی نیست و لذا انتشار اوراق می‌تواند فرایندی زمانبر تلقی شود. امید است با اتخاذ رویکرد مناسب و به کارگیری ابزار نوین در تأمین مالی پروژه‌های شرکت ملی نفت ایران موجبات رونق اقتصادی این صنعت و به طبع آن کشور بیش از پیش فراهم شده و در این راستا تمهیدات لازم جهت رفع چالش‌ها و موانع موجود صورت پذیرد.

به تجزیه و تحلیل برخی از این ابزارها متناسب با رویکرد تأمین مالی پروژه‌های صنعت نفت از طریق بازار سرمایه پرداخته خواهد شد.

تأسیس صندوق سرمایه‌گذاری پروژه

یکی از روش‌های نوین تأمین مالی پروژه‌ها که می‌تواند منجر به اشتراک‌گذاری ریسک نیز شود، تأسیس صندوق سرمایه‌گذاری پروژه از طریق بازار سرمایه است. در این روش سرمایه‌گذاران مالک نهایی پروژه احداث شده بوده و لذا در سود اقتصادی طرح شریک می‌شوند. با توجه به سرمایه‌بر بودن پروژه‌های بخش بالادستی نفت و گاز، در تأمین مالی با این روش در بازار سرمایه، سرمایه‌های خرد جامعه نیز در پروژه به کار گرفته می‌شود و لذا از دیدگاه کلان، تلاطم‌های اقتصادی نقدینگی کنترل می‌شود. مزایای صندوق مزبور از دیدگاه کلان اقتصادی کنترل، هدایت نقدینگی‌های خرد به سمت تولید و از دید شرکت ناشر، صرفه‌جویی مالیاتی و مدیریت نقدینگی است. البته بهره‌مندی از این ابزار در صنعت نفت با چالش‌هایی مواجه است. چالش اصلی در صنعت نفت و گاز مالکیت تأسیسات و تجهیزات احداث شده نفتی است که طبق قانون جزو انفال بوده و در اختیار حاکم اسلامی قرار دارد. لذا بایستی مالکیت مزبور به دولت انتقال یابد و ارزش تجهیزات از محل سودآوری پروژه به سرمایه‌گذاران منتقل شود. از طرفی با توجه به منافع صندوق پروژه از جمله کنترل نقدینگی خرد جامعه و استفاده از آن در بخش واقعی اقتصاد و مدیریت نقدینگی و شفافیت پروژه لازم است با تشکیل کارگروهی علمی از

فریدون کرد زنگنه

مدیر سرمایه‌گذاری و کسب و کار شرکت ملی نفت ایران

موضوع تأمین مالی همواره به عنوان یکی از کلواکه‌های مهم فعالیت‌های تولیدی مطرح بوده و در خصوص پروژه‌های کلان اعم از پروژه‌های نفت و گاز یا حتی پروژه‌های عمرانی، به واسطه نیاز بیشتر به سرمایه‌گذاری، اهمیت مضاعفی پیدا می‌کند. با توجه به سرمایه‌بر بودن پروژه‌های شرکت ملی نفت ایران و نیز شرایط تحریمی کنونی، اتخاذ رویکرد نوین در تأمین مالی طرح‌ها و پروژه‌های این شرکت می‌تواند نویدبخش رونق بیشتر به این صنعت و در حالت کلی به وضعیت اقتصادی کشور باشد. یکی از مهم‌ترین اقدامات در این خصوص تأمین مالی پروژه‌های بالادستی شرکت ملی نفت ایران از طریق بازار سرمایه است. استفاده از بازار سرمایه برای تأمین مالی پروژه‌ها به شرکت ملی نفت ایران امکان دسترسی به منابع مالی بیشتری را داده و این شرکت از تنوع روش‌های کسب منابع مالی برخوردار می‌شود.

با این رویکرد، شرکت ملی نفت ایران می‌تواند از توانایی و اعتبار خود به عنوان یکی از بزرگترین شرکت‌های نفتی جهان برای جذب سرمایه نیز بهره‌بردار. لازم به ذکر است که در سال‌های اخیر و با تشدید تحریم‌ها این رویکرد تا حدودی مورد توجه سیاستگذاران شرکت ملی نفت قرار گرفته که البته با عنایت به مزایای عدیده که در ذیل به آن اشاره می‌گردد صنعت نفت ایران نیازمند اقبال بیشتر از این بازار در سال‌های آتی جهت تأمین مالی پروژه‌های خود خواهد بود. براساس گزارش بانک تسویه بین‌المللی (bis) رابطه مثبتی میان رشد اقتصادی کشورهای نوظهور و توسعه بازار سرمایه این کشورها وجود دارد. به عبارت دیگر بخش‌های عمومی و خصوصی در این کشورها همزمان با افزایش تولید خود تمایل بیشتری به فعالیت در بازار سرمایه به عنوان محلی برای تأمین مالی مورد نیاز خود پیدا می‌کنند.

از سوی دیگر یک بازار سرمایه توسعه یافته ضمن افزایش کارایی اقتصادی، آسیب‌پذیری کشورها به بحران‌های مالی را کاهش داده یا موجب تخفیف در اثرات این بحران‌ها می‌شود، چرا که این بازارها هنگام کمبود منابع بانکی یا سایر بحران‌های مالی در واقع یک بازار جایگزین برای تأمین مالی شرکت‌ها محسوب می‌شوند.

با توجه به شرایط ایران که نیاز به توجه کافی به بدهی‌های دولت از یک سو و حمایت از شریان درآمدزایی کشور (فروش انرژی) از سوی دیگر را دارد، هدایت منابع مالی به سمت پروژه‌های صنعت نفت کانون توجه قرار می‌گیرد تا بتوان با توسعه این‌گونه منابع، توان تولیدی و ثروت‌افزایی کشور را تقویت کرد. در ادامه

در روش صندوق سرمایه‌گذاری پروژه از طریق بازار، سرمایه‌گذاران مالک نهایی پروژه احداث شده بوده و لذا در سود اقتصادی طرح شریک می‌شوند. با توجه به سرمایه‌بر بودن پروژه‌های بخش بالادستی نفت و گاز، در تأمین مالی با این روش در بازار سرمایه، نیز در پروژه به کار گرفته می‌شود

نقشه دولت

ویژه‌نامه وزارت نفت

ایران

شهریور ۱۴۰۲

خیز توسعه میادین مشترک نفتی

■ رضا دهقان ■

مدیر مهندسی و توسعه شرکت ملی نفت ایران

ایران به عنوان یک کشور وسیع در سطح جهان، از حیث منابع طبیعی بویژه نفت و گاز بسیار غنی است، به گونه‌ای که در مجموع ذخایر نفت و گاز رتبه اول را در بین تمام کشورهای جهان به خود اختصاص داده است. تقریباً تمام میادین نفت و گاز کشور در جنوب و جنوب غربی کشور واقع شده که بخش مهمی از این میادین با کشورهای همسایه مشترک است. توسعه این دسته از میادین نفتی و گازی همواره اولویت اول وزارت نفت و شرکت ملی نفت ایران بوده است.

پس از استقرار دولت سیزدهم، مجموعه وزارت نفت و شرکت ملی نفت ایران، با عنایت به تأکید مقام معظم رهبری و رئیس‌جمهور محترم مبنی بر تولید حداکثری و تسریع در توسعه و بهره‌برداری از میادین نفتی و گازی مشترک با کشورهای همسایه و در راستای تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در بخش نفت و گاز، با درک سریع و درست ضرورت موضوع، ضمن تشکیل کمیته‌ای ویژه تحت عنوان «کمیته راهبری مخازن مشترک نفت و گاز» در شرکت ملی نفت ایران، برنامه‌ریزی، توسعه و بهره‌برداری حداکثری از این میادین را به عنوان اولویت اصلی خود قرار داده است. با گذشت حدود دو سال از تشکیل دولت جدید، در نتیجه این اقدامات تمام میادین مشترک در این دولت تعیین تکلیف شده‌اند، به گونه‌ای که ضمن تعریف برنامه توسعه تکمیلی و برنامه سالانه نگهداشت و یا افزایش تولید، طرح‌های توسعه تکمیلی از طریق انعقاد قرارداد و یا تفاهمنامه در دستور کار

قرار گرفته است. در سال جاری که توسط مقام معظم رهبری سال «مهار تورم، رشد تولید» نامگذاری شده، این مهم به صورت جدی مورد پیگیری قرار گرفته است، به گونه‌ای که مذاکرات توسعه یکپارچه فاز دوم میدان آزادگان به عنوان بزرگترین میدان نفتی مشترک کشور و همچنین فاز دوم میدان آذر در حوزه میادین مشترک در حال انجام است. پیش‌بینی می‌شود که بزودی نهایی و قرارداد آنها امضا شود.

علاوه بر این در سال جاری قرارداد توسعه میدان مشترک لایه‌های نفتی پارس جنوبی تنفیذ شده و پیگیری‌های جدی به منظور تنفیذ قرارداد توسعه و بهره‌برداری میدان فرزاد ب و تکمیل عملیات حفاری یک حلقه چاه توصیفی-اکتشافی در میدان بلال در حال انجام است.

همچنین قراردادهای توسعه و بهره‌برداری میادین مشترک نفتی سهراب، یاران، آبان و پایدار غرب نیز در حال اجرا بوده که در آینده نزدیک به

تولید خواهند رسید. در میدان گازی عظیم و مشترک پارس جنوبی نیز اقدامات بزرگی در دو سال گذشته توسط شرکت ملی نفت ایران صورت پذیرفته که از آن جمله می‌توان به تکمیل و بهره‌برداری از ۳ ردیف پالایشگاه فاز ۱۴ (ردیف ۴ تا پایان سال جاری بهره‌برداری می‌شود)، پیشبرد طرح توسعه فاز ۱۱ میدان پارس جنوبی، احداث خط لوله جدید زیر دریایی فاز ۱۶ در سال جاری، و بسیاری طرح‌ها و پروژه‌های دیگر در حال انجام است. همانگونه که از موارد فوق به خوبی استنباط می‌شود موضوع توسعه و بهره‌برداری از میادین مشترک در دولت سیزدهم از اولویت ویژه‌ای برخوردار است. با توجه به اینکه اولویت اصلی تخصیص منابع مالی، اجرایی، فنی و مدیریتی شرکت ملی نفت ایران بر میادین مشترک متمرکز است، پیش‌بینی می‌شود که در آینده نزدیک شاهد جهش بزرگی در حوزه توسعه و بهره‌برداری از این میادین عظیم خدادادی باشیم.

”

با گذشت حدود دو سال از تشکیل دولت جدید، در نتیجه این اقدامات تمام میادین مشترک در این دولت تعیین تکلیف شده‌اند، به گونه‌ای که ضمن تعریف برنامه توسعه تکمیلی و برنامه سالانه نگهداشت و یا افزایش تولید، طرح‌های توسعه تکمیلی از طریق انعقاد قرارداد و یا تفاهمنامه در دستور کار قرار گرفته است

تخته دولت

ویژه‌نامه
وزارت نفت

ایران

شهریور ۱۴۰۲

نگاه وزارت نفت به صنایع پائین دستی پتروشیمی در دولت سیزدهم

عباس غلامی
مدیر توسعه صنایع پایین دستی شرکت
ملی صنایع پتروشیمی

کشور عزیزمان ایران با دارا بودن رتبه اول ذخایر هیدروکربوری یکی از بازیگران اصلی زنجیره تأمین مواد هیدروکربوری است که با سرمایه گذاری انجام شده در طول چهار دهه اخیر پیشرفت چشمگیری را در زمینه توسعه صنعت پتروشیمی در منطقه و سطوح بین‌المللی داشته است.

در صنعت پتروشیمی، مواد خام نفت و گاز تبدیل به انواع محصولات پلیمری و شیمیایی می‌گردد. در حال حاضر در کشور ما بیش از ۳۷۰ گرید پلیمری و ۸۰ محصول شیمیایی تولید می‌شود.

محصولات پتروشیمی به عنوان مواد اولیه صنایع تکمیلی (همچون صنایع خودرو، نساجی، کفش، لوازم خانگی، بسته بندی، رنگ و رزین، چسبها، حلال‌ها، شوینده‌ها، محصولات آرایشی-بهداشتی، دارو و ظیف وسیعی از دیگر صنایع) محسوب شده که در این صنایع، تبدیل به محصول نهایی می‌شوند. از این جهت صنعت پتروشیمی را پیشران صنایع دیگر می‌دانند. مقام معظم رهبری سال‌هاست که درباره پرهیز از خام فروشی فرامینی داشته‌اند و در فرمایشات اواخر فروردین ماه سال گذشته در دیدار با سران نظام بیان داشتند: «متأسفانه مواد خام در کشور با قیمت ارزان صادر، و محصول نهایی با قیمت گران وارد می‌شود در حالی‌که با تولید دانش‌بنیان باید این روند اصلاح و محصول نهایی تولید و صادر شود».

همانطور که گفته شد، محصول نهایی، محصول کارخانجاتی است که محصولات پتروشیمی را مصرف می‌کنند. محصول نهایی یعنی محصولاتمانند دارو، لباس، کفش، فرش ماشینی، کود، سموم، رنگ و رزین، شوینده‌ها، لوازم خانگی و خیلی مواد و محصولات دیگر.

یکی از بخش‌های اقتصادی که چند گام از خام فروشی نفت و گاز فاصله گرفته، صنعت پتروشیمی است. در عین حال هرچند این صنعت در مسیر پرهیز از خام فروشی و تکمیل زنجیره ارزش قرار دارد ولی صادرات محصولات پتروشیمی، خود نیز نیمه خام فروشی است و باید سعی شود همین محصولات نیز تبدیل به محصولات نهایی شده و در داخل مصرف یا صادر گردد.

درست است که در حال حاضر صنعت پتروشیمی ارزشترین صنعت کشور است ولی با نگاهی ملی، اعتقاد داریم همین محصولات اگر تبدیل به محصول نهایی شده و صادر شوند، به مراتب ارزش بیشتری نصیب کشور خواهد شد. این امیدواری وجود دارد که

یکی از راه‌های تأمین این نقدینگی، فروش اعتباری محصولات پتروشیمی است. در این رابطه نیز وزارت نفت و مدیران صنعت پتروشیمی رایزنی و مکاتبات متعددی با هلدینگ‌ها و شرکت‌های پتروشیمی داشته و بسیاری از آنها نیز در این مسیر همراهی مناسبی داشته‌اند. به عنوان نمونه عرضه‌های اعتباری بورسی محصولات پتروشیمی، فقط در یکماه خرداد سال جاری به عدد بی سابقه ۵۸۰۰ میلیارد تومان رسیده است. یعنی صنعت پتروشیمی ۵۸۰۰ میلیارد تومان تسهیلات در اختیار صنایع تکمیلی برای تأمین مواد اولیه گذاشته است.

روزی برسد که صادرات محصولات پتروشیمی کاهش یابد (با فرض تولید ثابت) ولی مابه‌ازای آن صادرات محصولات نهایی افزایش یابد که علاوه بر ایجاد اشتغال بیشتر، باعث افزایش ارزآوری نیز خواهد گردید. نباید از نظر دور داشت که یکی از بزرگترین مشکلات صنایع تکمیلی، تأمین سرمایه در گردش جهت تأمین مواد اولیه است. اگر این نقدینگی تأمین شود، امکان خرید بیشتر محصولات پتروشیمی و طبعاً تولید بیشتر محصولات نهایی فراهم می‌شود (در مسیر تحقق شعار سال: رونق تولید).

”

به عنوان نمونه عرضه‌های اعتباری بورسی محصولات پتروشیمی، فقط در یکماه خرداد سال جاری به عدد بی سابقه ۵۸۰۰ میلیارد تومان رسیده است. یعنی صنعت پتروشیمی ۵۸۰۰ میلیارد تومان تسهیلات در اختیار صنایع تکمیلی برای تأمین مواد اولیه گذاشته است

نقشه دولت

ویژه‌نامه
وزارت نفت

ایران

شهریور ۱۴۰۲